

FFI Forsvarets
forskningsinstitutt

22/01876

FFI-RAPPORT

Hvordan bør ungdommers ønske om tjeneste i Forsvaret påvirke hvem som blir selektert til førstegangstjeneste?

Kari Røren Strand
Maria Fleischer Fauske
Petter Kristian Køber

Hvordan bør ungdommers ønske om tjeneste i Forsvaret påvirke hvem som blir selektert til førstegangstjeneste?

Kari Røren Strand
Maria Fleischer Fauske
Petter Kristian Køber

Emneord

Førstegangstjeneste

Seleksjon

Motivasjon

FFI-rapport

22/01876

Prosjektnummer

569701

Elektronisk ISBN

978-82-464-3431-5

Engelsk tittel

How should interest for carrying out military service impact the selection process?

Godkjenner

Sverre Kvalvik, *forsknings sjef*

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskreven signatur..

Opphavsrett]

© Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Publikasjonen kan siteres fritt med kildehenvisning.

Kildekode

Kildekode er publisert på github.com/FFI-no.

Sammen drag

I Norge har vi i dag allmenn verneplikt. Av 60 000 personer i et årskull har Forsvaret behov for at omtrent 8000 ungdommer gjennomfører førstegangstjenesten. Forsvaret står for utvelgelsen gjennom sesjonsordningen. Ordningen er i dag todelt. Det innebærer at alle 17-åringer først leverer en elektronisk egenerklæring om helse, fysisk form, interesser og ønsker. Basert på svarene de gir, kalles et utvalg av årskullet videre til sesjon. Det er viktig at seleksjonsprosessen identifiserer personer som har stor sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten, for å sikre god operativ evne og effektiv drift av Forsvaret. Seleksjonen er også viktig for den enkelte som kalles inn, og for god forvaltning av den viktige samfunnsressursen som et årskull med unge voksne er.

Vi har skrevet rapporten på oppdrag fra Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS). Vi har i hovedsak undersøkt hvordan ønske om tjeneste allerede på egenerklærings skjemaet henger sammen med hvorvidt man fullfører førstegangstjenesten. Vi har videre undersøkt hvorvidt ønske om tjeneste bør vektlegges mer i seleksjonsprosessen. I analysene vi beskriver i denne rapporten, benytter vi registerdata fra FPVS om egenerklæringen, sesjon, førstegangstjeneste og styrkestruktur.

Vi fant at ønske om tjeneste på egenerklæringen har stor betydning for en persons sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. For årskullene 1997, 1998 og 1999 fullførte rett i overkant av 70 prosent av de som oppga at de ønsket å gjennomføre tjeneste på egenerklæringen. Av de som var usikre på egenerklæringen, fullførte rundt 60 prosent. Av de som ikke ønsket tjeneste, fullførte omtrent 50 prosent. De som oppga at de ønsket tjeneste på egenerklærings skjemaet, endte også i noe større grad med å bli styrkedisponert enn de som ikke ønsket tjeneste.

Hvis målet er at flere av de som selekteres til førstegangstjenesten fullfører den, er vår anbefaling at ønske om tjeneste vektlegges mer i seleksjonsprosessen. Vi har undersøkt om endringer i vektleggingen av spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» ville ha påvirket seleksjonen for 2003-kullet. Disse analysene viser at dersom man legger mer vekt på ønske om tjeneste, uten å ta hensyn til kjønn, vil mange kvinner som ikke ønsker tjeneste forsvinne ut, og mange menn som ønsker tjeneste komme inn. Hvis det å opprettholde en gitt kjønnsbalanse er et mål i seg selv, viser analysene at en må ta inn kvinner som ikke ønsker tjeneste, på bekostning av menn som ønsker tjeneste. Da vil en miste personer som har høyere sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten, og i tillegg har et ønske om utdanning og/eller videre karriere i Forsvaret. Dette vil være en avveining Forsvaret og politisk ledelse må ta.

Når ønske om tjeneste vektlegges mer, er det i tillegg «i bytte» mot fysisk form, mens sosial score og skolescore påvirkes i liten grad. Vi fant at selv de med lavest fysisk form blant dem som ønsker tjeneste, har større sannsynlighet for å fullføre enn de som ikke ønsker tjeneste, selv om de trener mye. Fysisk form er trenbart. Her blir det en avveining Forsvaret må ta, med hensyn til tid og ressurser som må brukes på opptrening av fysisk form, versus tid og ressurser som må brukes på personer som ikke fullfører førstegangstjenesten.

Summary

In Norway, we have universal conscription. Out of 60,000 people in a cohort, the Armed Forces need approximately 8,000 to complete their compulsory military service. It is the Armed Forces who, through a selection process, decide who will carry out the service. The selection process has two parts. The first part is an online form that all 17-year olds have to complete, in which they answer questions about their health, physical fitness, interests and wishes. A selection of the candidates then have to attend the second part, *sesjon*, based on the answers they give.

In order to ensure operability and efficient running of the Armed Forces, it is important that the selection process identify people who have a high probability of completing their compulsory military service. The selection process is also important for the individuals who have to serve, and for good management of the social resource that a cohort of young adults is.

This report describes an assignment given to FFI by *Forsvarets personell- og vernepliktssenter* (FVPS). Our main goal has been to investigate how the interest for doing compulsory military service among 17-year olds at the time of completing the initial form, relates to the probability of completing the service. We have also investigated whether the interest for doing compulsory military service should be a more important selection criterion than it is today. We base our analysis on data from the selection process and service in the Armed Forces.

For the cohorts 1997, 1998, and 1999 we found that the interest for doing compulsory military service affects the probability of completing the service. About 70 percent of those who wanted to carry out the service also completed it. About 60 percent of those who were not sure about carrying out the service completed the service. Among those who did not want to carry out the service, only 50 percent completed it.

If the goal is to have more people complete the service, our recommendation is that the interest for carrying out the service should be a more important selection criterion than it is today. We have investigated how changing the importance of this criterion would affect the selection process for the 2003 cohort. We found that by giving interest in doing service more weight, many women who are not interested in military service would not be selected, while many men who are interested would be selected. If a certain share of women must be maintained, women who are not interested in carrying out the service, will be selected over people who are interested. The consequence is that more people that have a lower probability of actually completing the service will be selected.

Giving interest for doing service more weight also means that people selected will be in worse physical shape. School and social skills will not be affected. However, even those in the worst physical shape among those who are interested in doing military service, have a larger probability of completing the service than those who are not interested.

Innhold

Sammendrag	3
Summary	4
Forord	6
1 Innledning	7
1.1 Bakgrunn og formål	7
1.2 Rapportens oppbygging og målgruppe	8
2 Om egenerklæringen	9
2.1 Utvikling i skjemaet	9
3 Tidligere forskning	10
3.1 Egenerklæringen og motivasjon og interesse for førstegangstjeneste	10
3.2 Oppsummering av funn fra tidligere forskning	18
4 Betydningen av ønske om tjeneste	18
4.1 Ønske om tjeneste og fullført førstegangstjeneste	18
4.2 Rekruttering til styrkestrukturen	22
4.3 Oppsummering av funn fra de nye analysene	24
5 Endret vektlegging av ønske om tjeneste	25
5.1 Hvordan vektlegge ønske om tjeneste i egenerklæringen?	26
6 Forslag til endringer i egenerklæringsskjemaet	36
7 Oppsummering og anbefaling	42
7.1 Oppsummering av de viktigste funnene	42
7.2 Anbefalinger	44
7.3 Videre forskning	45
Referanser	46

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra Forsvarets personell og vernepliktssenter (FPVS), oppdrag 569701, «Analysestøtte til FPVS».

FPVS har bidratt med datauttrekk og diskusjon av resultater underveis i arbeidet, vi vil spesielt takke Øyvind Arntsen, Marita Grøstad og Knut Vidar Evensen.

Oslo, 5. september 2022

Kari Røren Strand
Maria Fleischer Fauske
Petter Kristian Køber

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

I Norge har vi verneplikt. Den er nedfelt i Grunnlovens paragraf 119. Verneplikten er allmenn,¹ det vil si at både kvinner og menn er vernepliktige (Forsvarsdepartementet, 2014). Den gjelder fra det året man fyller 19 år og frem til og med det året man fyller 44 år (for enkelte 55 år²), men bare for dem som blir vurdert å være skikket til å tjenestegjøre i Forsvaret. Hvem dette gjelder avgjør Forsvaret gjennom sesjonsordningen.

Siden 2009 har Forsvaret benyttet en todelt sesjonsordning for seleksjon til førstegangstjeneste. Ordningen innebærer at alle 17-åringer leverer en elektronisk egenerklæring om helse, fysisk form, interesser og ønsker. Basert på svarene i egenerklæringen kalles et utvalg av årskullet inn til sesjon. I hvert årskull er det rundt 60 000 personer som svarer på egenerklæringen, det er rundt 20 000 som velges videre til sesjon og omtrent 8000 som hvert år gjennomfører førstegangstjenesten.³ Førstegangstjenesten er sentral for rekrutteringen til Forsvaret, og kunnskap om hvem som ønsker tjeneste, hvem som selekteres til tjeneste og hvem som fullfører tjenesten, er derfor viktig. For å sikre god operativ evne og effektiv drift av Forsvaret er det viktig at seleksjonsprosessen identifiserer personer som har stor sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. Det er også viktig for den enkelte som kalles inn og for god forvaltning av den viktige samfunnsressursen som et årskull med unge voksne er.

Egenerklæringen er første ledd i seleksjonsprosessen, og det viktigste kriteriet for i det hele tatt å vurderes for tjeneste, er at man er tjenestedyktig i form av å ha god nok helse. Andre faktorer som spiller inn er for eksempel ønske om tjeneste, fysisk form og sosiale egenskaper. Av disse er det i dag ønske om tjeneste som vektlegges minst.

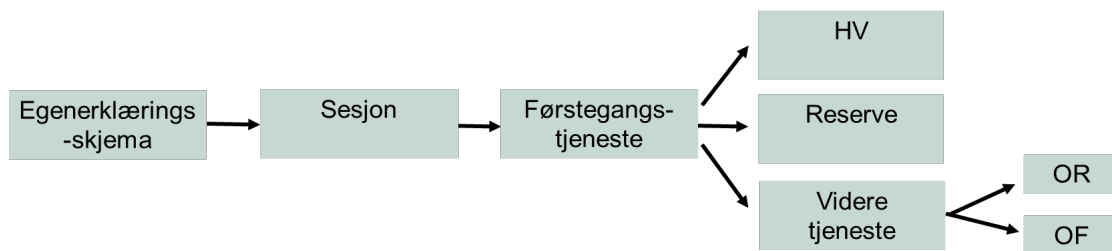
Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS) ønsker å forbedre måten kandidater selekteres til førstegangstjeneste i Forsvaret. Våren 2021 fikk Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) et oppdrag fra FPVS hvor formålet var å finne ut om spørsmålene som i dag brukes i egenerklæringsskjemaet for å kartlegge motivasjon og interesse for Forsvaret, bidrar til at Forsvaret klarer å selektere de best egnede kandidatene.

Hvem er de best egnede kandidatene? Først og fremst bør de være motiverte for å fullføre førstegangstjenesten og å gjøre det på en god måte. Førstegangstjenesten blir dessuten stadig viktigere som rekrutteringsbrønn inn til Forsvaret, derfor bør en andel av dem som tjenestegjør også være motivert for videre karriere i Forsvaret. I tillegg skal en andel av dem som gjennomfører førstegangstjenesten inngå i Heimevernet (HV) eller Forsvarets mobiliseringsstruktur etter gjennomført tjeneste.

¹ Allmenn verneplikt ble innført i Norge i 2015, og gjelder for årskull født i 1997 eller senere.

² Det gjelder for befal.

³ www.forsvaret.no

Figur 1.1 Skjematisk fremstilling av seleksjonsprosessen til førstegangstjenesten og videre karriereløp som spesialist (OR) eller offiser (OF) i Forsvaret.

I denne rapporten vil vi i hovedsak undersøke om det kandidatene svarer på spørsmålene som kartlegger motivasjon og interesse for Forsvaret i egenerklærings-skjemaet, henger sammen med om de fullfører førstegangstjenesten, og om de får en rolle i Forsvarets styrkestruktur (HV/reserve) etter endt førstegangstjeneste (se figur 1.1). Vi vil lene oss på tidligere forskning når vi belyser sammenhengen mellom hva kandidatene svarer på motivasjonsspørsmålene i egenerklærings-skjemaet og om de fortsetter i en karriere i Forsvaret (Køber mfl., 2019). Vi har videre undersøkt hvorvidt ønske om tjeneste bør vektlegges mer i seleksjonsprosessen.

I analysene vi beskriver i denne rapporten, benytter vi registerdata fra FPVS om egenerklæringen, sesjon, førstegangstjeneste og styrkestruktur.

1.2 Rapportens oppbygging og målgruppe

Vi begynner med en gjennomgang av hvilke spørsmål som har vært stilt for å kartlegge motivasjon og interesse for førstegangstjeneste og videre karriere i Forsvaret i egenerklærings-skjemaet (kapittel 2). Deretter følger en gjennomgang av hva vi vet fra tidligere forskning om sammenhengen mellom disse spørsmålene og gjennomføring av førstegangstjenesten og videre karriere i Forsvaret (kapittel 3). I kapittel 4 har vi oppdatert enkelte av analysene fra tidligere forskning for nyere årskull som har hatt allmenn verneplikt. Vi har også sett på sammenhengen mellom ønske om tjeneste og videre deltagelse i styrkestrukturen. Deretter har vi i kapittel 5 sett på hva en endret vektlegging av det å ønske tjeneste vil ha å si for hvem som selekteres til sesjon. I kapittel 6 presenterer vi forslag til endringer i spørreskjemaet for best å kartlegge hvem som ønsker førstegangstjeneste og videre karriere i Forsvaret. Til slutt følger en oppsummering av rapportens funn og anbefalinger (kapittel 7).

Målgruppen for denne rapporten er ansatte i Forsvaret og Forsvarsdepartementet (FD) som jobber med seleksjon og rekruttering til førstegangstjenesten.

2 Om egenerklæringen

Vi vil først se på hvilke spørsmål som har vært stilt i egenerklæringsskjemaet som kartlegger interesse for tjeneste og videre karriere i Forsvaret.

2.1 Utvikling i skjemaet

Følgende spørsmål om de sesjonspliktiges motivasjon og interesse for tjeneste i Forsvaret har vært inkludert i skjemaet:

- **Ønske om tjeneste:** I samtlige årskull har de sesjonspliktige blitt bedt om å ta stilling til følgende påstand: «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»⁴. Dette gjør de ved å velge ett av svaralternativene «stemmer bra», «stemmer ganske bra», «stemmer dårlig» og «stemmer ikke i det hele tatt». Fra og med 1996-kullet har det også vært mulig å svare «vet ikke». Fra og med 2001-kullet har de blitt spurt om årsak til at de ønsker eller ikke ønsker tjeneste.
- **Egnethet:** I samtlige årskull har de sesjonspliktige blitt bedt om å ta stilling til følgende påstand: «Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret».⁵ Svaralternativene er de samme som for «ønske om tjeneste». Fra og med 2003-kullet har de som mener at de ikke passer til tjeneste, blitt spurt om årsak.
- **Utdanning:** I samtlige årskull har de sesjonspliktige blitt spurt om hvorvidt de er interessert i utdanning i Forsvaret, og det har vært mulig å oppgi flere svaralternativer. Spørsmålsformuleringen har variert gjennom perioden.
- **Internasjonale operasjoner (intops):** I årskullene 1992–1995 ble de sesjonspliktige spurt om hvorvidt de kunne tenke seg å tjenestegjøre i internasjonale operasjoner etter gjennomført førstegangstjeneste.
- **Forsvarsgren:** I årskullene 1992–1995 og 2003 har de sesjonspliktige blitt bedt om å oppgi sin foretrukne forsvarsgren hvis de velges til videre tjeneste.
- **Tidspunkt:** I årskullene 1995–2000 ble de sesjonspliktige spurt om tidspunkt for å starte en eventuell førstegangstjeneste.
- **Siviltjeneste:** I årskullene 1992 og 1993 ble de sesjonspliktige spurt om hvorvidt de ønsket å gjennomføre siviltjeneste i stedet for førstegangstjeneste.

⁴ Frem til og med 1994-kullet var formuleringen «Jeg vil gjerne gjøre tjeneste i Forsvaret».

⁵ Frem til og med 1995-kullet var formuleringen «Jeg tror jeg passer, både psykisk og fysisk, til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret».

Videre i denne rapporten vil vi se mer på de spørsmålene som vi mener best kartlegger motivasjon og interesse for førstegangstjenesten og videre karriere i Forsvaret. Det er spørsmålene om hvorvidt man ønsker tjeneste (ønske), om man mener man passer til tjeneste (egnethet), om man ønsker utdanning (utdanning) og om man ønsker deltagelse i internasjonale operasjoner (intops). Spørsmålene er stilt gjennom hele perioden med todelt sesjonsordning, med unntak av spørsmålet om ønske om å delta i internasjonale operasjoner (se tabell 2.1).

Tabell 2.1 Oversikt over hvilke spørsmål knyttet til motivasjon og interesse som har vært inkludert i egenerklæringen for ulike årskull. Spørsmålsformulering og svaralternativer har variert i perioden.

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Ønske	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egnethet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Utdanning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Intops	x	x	x	x								
Siviltjeneste	x	x										
Forsvarsgren	x	x	x	x								x
Tidspunkt				x	x							

3 Tidligere forskning

3.1 Egenerklæringen og motivasjon og interesse for førstegangstjeneste

FFI har gjennom mange år analysert data fra egenerklæringen som en del av forskningen på personell og kompetanse i forsvarssektoren.⁶ Vi kan grovt sett dele inn analysene i to kategorier:

1. Deskriptive analyser av egenerklæringsdata for årskull separat og utviklingen over tid.
2. Analyser av sammenhengen mellom svar på egenerklæringen og resultater fra førstegangstjenesten.

I analysene har vi benyttet ulike opplysninger fra egenerklæringen, knyttet til blant annet ønske om tjeneste, helse, fysisk form, utdanning, bosted, m.m. I denne oppsummeringen vil vi konsentrere oss om opplysninger som kan knyttes til motivasjon og interesse for tjeneste i Forsvaret (se tabell 2.1).

⁶ Først gjennom prosjektserien «Forskning på årskull» frem til 2017, og deretter som en del av prosjektet «Tverrfaglig forskning på personell, kompetanse og økonomi i forsvarssektoren».

Analysene er gjennomført over en lengre tidsperiode, og det er viktig å merke seg at det har skjedd viktige endringer i hvordan Forsvaret forvalter personell i perioden. Allmenn verneplikt har hatt avgjørende betydning for hvordan Forsvaret selekterer og rekrutterer. Ny militær ordning (OMT) og omlegging av utdanningssystemet er andre endringer som kan ha spilt inn. Flere av analysene vi omtaler i dette kapittelet er gjennomført basert på data som er samlet inn før alle disse endringene fikk virkning, og de må derfor vurderes i lys av dette.

Alle som er født i 1992 eller senere, har vært omfattet av den todelte sesjonsordningen. Tabell 3.1 viser en oversikt over når hvert av årskullene tidligst har vært på ulike stadier av sesjon og tjeneste. De fleste årskullene har besvart egenerklæringen i løpet av året de fylte 17 år. Et flertall av dem som har vært på sesjon, har blitt kalt inn til dette høsten det året de fylte 18 år, eller i det minste i løpet av det skoleåret. Den første store kontingenten fra hvert årskull har startet sin tjeneste sommeren det året de fylte 19 år og har dermed avsluttet den det påfølgende året.

Allmenn verneplikt gjelder for alle som er født i 1997 eller senere. OMT ble implementert i perioden 2016–2020 og fikk dermed effekt først for dem som påbegynte videre tjeneste i den perioden. Utdanningsreformen ble iverksatt høsten 2018.

Tabell 3.1 Oversikt over de ulike årskullene og når de tidligst var på de ulike stadiene av sesjon og tjeneste.

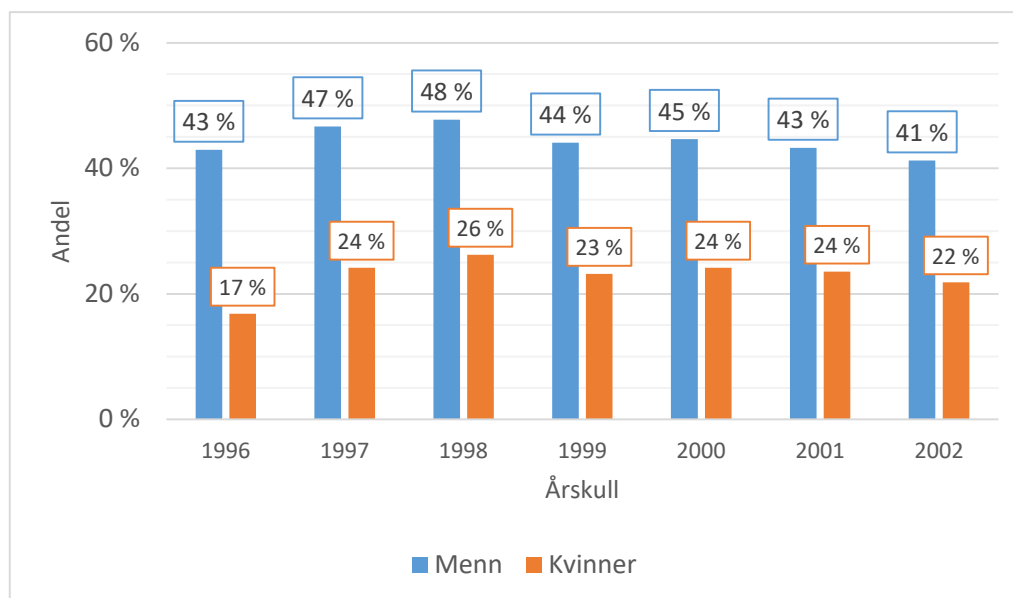
Årskull	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Egenerklæring	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sesjon	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gjennomført førstegangstjeneste	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023

3.1.1 Deskriptive analyser av egenerklæringsdata

Formålet med disse analysene har i hovedsak vært å øke kunnskapen om hvem i ungdomskullene som ønsker tjeneste i Forsvaret, og hvordan dette har utviklet seg over tid.

Andelen som ønsker tjeneste har variert noe i løpet av perioden, men det er vanskelig å sammenligne 1995-kullet og tidligere årskull med senere årskull, ettersom det fra og med 1996-kullet ble innført et «vet ikke»-alternativ. Figur 3.1 viser andelen kvinner og menn som oppga at de ønsket tjeneste i Forsvaret i årskullene 1996–2002. I det siste årskullet var det 41 prosent av mennene og 22 prosent av kvinnene som oppga at de ønsket tjeneste i Forsvaret, en svak nedgang sammenlignet med de foregående årene (Køber, 2020a). I de to første årskullene med allmenn verneplikt var det en økning i andelen som ønsket tjeneste, og da først og fremst blant kvinner. En viktig del av forklaringen var trolig Forsvarets målrettede kommunikasjon mot aldersgruppen

og medieoppmerksomheten som fulgte med. I de påfølgende årene gikk andelen som ønsket tjeneste noe ned.⁷

Figur 3.1 Andel blant kvinner og menn født mellom 1996 og 2002 som i egenerklæringen oppga at de ønsket tjeneste i Forsvaret.⁸

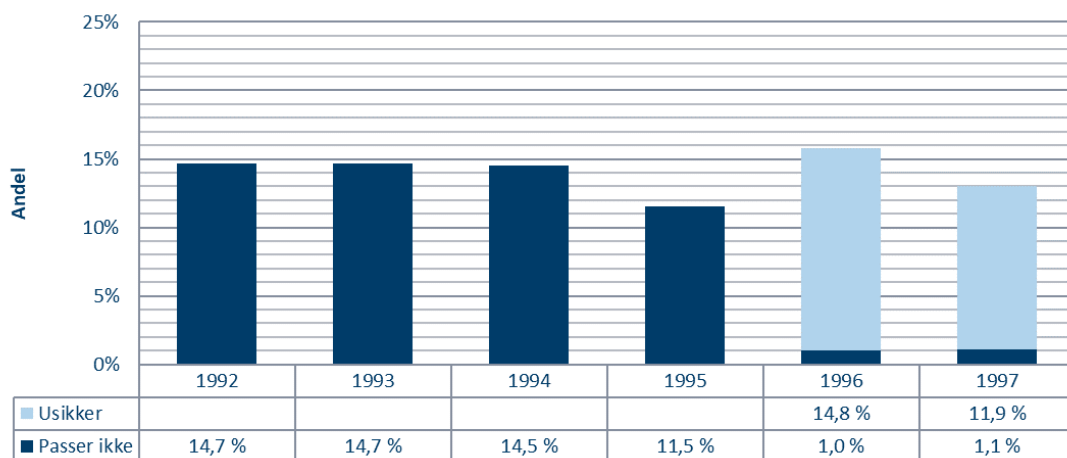
Analysene av data fra egenerklæringen viser at de som ønsker tjeneste i Forsvaret, trener mer og er i bedre fysisk form enn de øvrige i sitt årskull. Dette gjelder både kvinner og menn, og det er en sammenheng som forsterket seg i perioden 2009–2014 (Køber, 2016). Videre viser analysene at de ungdommene som ønsker tjeneste har skolekarakterer noe over gjennomsnittet.

I de første årskullene med todelt sesjonsordning var det en del kvinner som oppga at de ønsket tjeneste i Forsvaret, men at de ikke egnet seg for tjeneste (Fauske, 2011 & 2012). Etter at det ble innført et «vet ikke»-alternativ på begge disse spørsmålene, gjelder dette svært få (se figur 3.2). Imidlertid er det fremdeles en del av kvinnene som ønsker tjeneste, som ikke vet om de egner seg for tjeneste (Køber, 2016). Se figur 3.2. Generelt er det en sterk statistisk sammenheng mellom om man ønsker tjeneste i Forsvaret og om man mener at man passer til det (Køber, 2016).⁹

⁷ Merk også at spørsmålet om hvorvidt man ønsker tjeneste ble flyttet fra slutten til starten av egenerklæringen fra og med 1999-kullet. Vi har imidlertid ikke noe grunnlag for å hevde at det har hatt noen betydning for hvor mange som oppga at de ønsket tjeneste.

⁸ Figuren er hentet fra Køber (2020b).

⁹ Hvis vi omregner svarene for begge kullene til en numerisk skala 1–5, vil et enkelt statistisk mål vise at det for både kvinner og menn er en sterk samvariasjon mellom dem (Køber, 2016). I seleksjonen benyttes summen av de to svarene som et uttrykk for kandidatens motivasjon, og en enkel statistisk test viser at dette har en svært høy reliabilitet. 1) Korrelasjonen mellom de to variablene er 0,86 for både kvinner og menn i 1997-kullet. 2) Cronbachs α benyttes i psykometri som et estimat på reliabiliteten av å benytte to eller flere tester for å måle for eksempel en egenskap eller en holdning. Vi har beregnet Cronbachs α til 0,92 for både kvinner og menn i 1997-kullet, noe som tyder på en svært høy reliabilitet.

Figur 3.2 Andel av de kvinnene som ønsket tjeneste i Forsvaret, som mente at de ikke passet eller var usikre på om de passet til tjeneste i Forsvaret.¹⁰

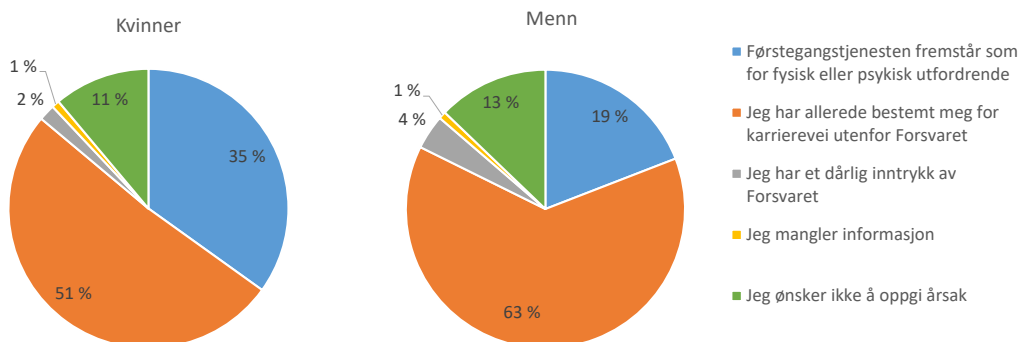
Ønske om tjeneste varierer også noe med hvor i landet ungdommene kommer fra. Tidlige analyser viste at ønske om tjeneste var høyere i kommuner hvor Forsvaret hadde en betydelig tilstedeværelse (Fauske, 2011 & 2012; Køber og Strand, 2013). Senere analyser er kun gjennomført på fylkesnivå, og de viser at flere ønsker tjeneste i Nordland, Troms og Finnmark og Viken, som alle er fylker hvor Forsvaret har viktige baser (Køber, 2020a).

I de senere årskullene har Forsvaret også kartlagt årsaker til hvorfor ungdommene svarer som de gjør på spørsmålet om hvorvidt de ønsker tjeneste. Et flertall av de som ikke ønsker tjeneste i Forsvaret, oppgir planer om en karriere utenfor Forsvaret som hovedforklaringen (se figur 3.3).¹¹ Andelen som svarer dette er høyere blant menn enn blant kvinner, blant annet fordi én av tre kvinner heller oppgir at «førstegangstjenesten fremstår som for fysisk eller psykisk utfordrende».

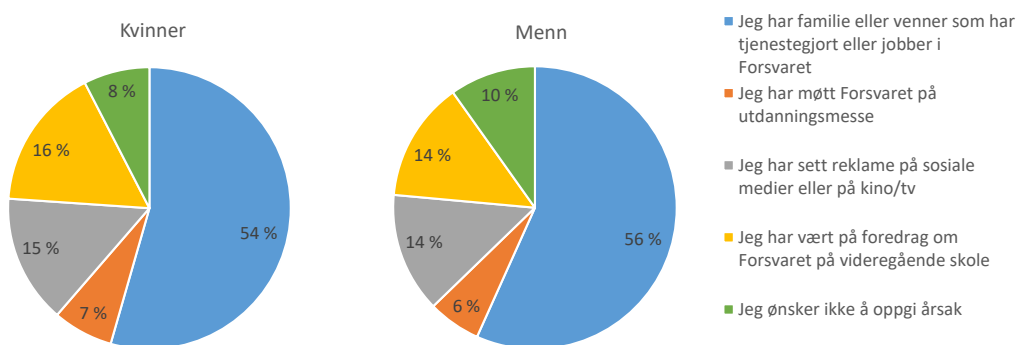
Svaralternativene for de som ønsker tjeneste er formulert slik at dette egentlig er en kartlegging av hvor de har fått informasjon om Forsvaret, og ikke av hvorfor de ønsker å tjenestegjøre (se figur 3.4). Et flertall av de som ønsker tjeneste, oppgir familie eller venner med erfaring fra Forsvaret som den viktigste informasjonskilden.

¹⁰ Figuren er hentet fra Køber (2016).

¹¹ Basert på 2002-kullet, Køber (2020a).

Figur 3.3 Fordeling av svar blant kvinner og menn som ikke ønsket tjeneste, født i 2002, på spørsmålet om hvorfor de hovedsakelig ikke ønsket tjeneste.¹²

Figur 3.4 Fordeling av svar blant kvinner og menn som ønsket tjeneste, født i 2002, på spørsmålet om hvorfor de hovedsakelig ønsket tjeneste.¹³

Svarene på egenerklæringen benyttes av Forsvaret til å velge ut hvem som skal kalles inn til sesjon. Enkelte spørsmål, og særlig spørsmål knyttet til helse, er helt avgjørende for seleksjonen. Andre spørsmål, herunder ønske om tjeneste, benyttes først og fremst til å rangere kvalifiserte kandidater. Tidlige analyser viser at de som ønsker tjeneste, gjerne har bedre fysisk form og bedre skolekarakterer enn de øvrige. De som Forsvaret velger videre, har mange av de samme særtrekkene (Køber, 2016).

¹² Figuren er basert på Køber (2020a).

¹³ Ibid.

3.1.2 Analyser av sammenhengen mellom egenerklæring og tjeneste

Formålet med disse analysene har i hovedsak vært å øke kunnskapen om hvilke opplysninger samlet inn gjennom egenerklæring og sesjon som i størst grad kan hjelpe Forsvaret til å velge de best egnede personene til tjeneste i Forsvaret.

I disse analysene er det avgjørende hvilket suksesskriterium vi legger til grunn. Noen mulige valg er som følger:

- *Fullføring av førstegangstjeneste.* Dette innebærer å se på om de vernepliktige som velges ut, møter opp til og fullfører tjenesten som Forsvaret pålegger dem.
- *Prestasjon i førstegangstjeneste.* Dette er et vanskeligere kriterium å måle på en objektiv måte, men en mulig løsning er å benytte tjenesteuttalelsen ved avsluttet tjeneste.
- *Rekruttering til videre tjeneste.* Dette innebærer å se på om de vernepliktige er registrert med aktiv tjeneste utover førstegangstjenesten.
- *Rekruttering til en langvarig karriere i Forsvaret.* Dette krever en lengre periode for datainnsamling.
- *Rekruttering til styrkestrukturen.* Dette innebærer å se på om de vernepliktige inngår i reserven eller Heimevernet etter gjennomført førstegangstjeneste.

Køber (2015) benyttet fullføring av førstegangstjeneste som suksesskriterium. Analysen ble utført før innføringen av allmenn verneplikt, og viste blant annet et stort frafall blant kvinner mellom sesjon og innrykk.¹⁴ Frafallet underveis i tjenesten var på rundt 15 prosent blant begge kjønn, og det forekom for det meste i rekruttperioden. Menn som hadde oppgitt i egenerklæringen eller på sesjon at de ikke ønsket tjeneste, hadde en økt sannsynlighet for å falle fra i løpet av tjenesten. Fordi rammefaktorene har endret seg, har vi i kapittel 4 oppdatert disse analysene for nyere årskull.

Køber mfl. (2017) benyttet tjenesteuttalelsen som et mål på prestasjon i førstegangstjenesten. Analysen viste at ønske om tjeneste på egenerklæringen ikke hadde noen vesentlig betydning for tjenesteuttalelsen blant dem som gjennomførte førstegangstjenesten. En mulig forklaring var det lange tidsrommet fra egenerklæringen til gjennomføring av tjenesten. Resultater fra sesjon, og da særlig fysiske tester for menn og offisersvurdering for kvinner, viste seg å ha en sterkere sammenheng med den endelige tjenesteuttalelsen. En betydelig usikkerhet i analysen er den lave oppløsningen på tjenesteuttalelsen.¹⁵

¹⁴ Før innføringen av allmenn verneplikt hadde kvinner mulighet til å trekke seg fra tjeneste frem til noen uker etter innrykk.

¹⁵ I analysen benyttet vi den overordnede tjenesteuttalelsen, som var angitt på en firepunktsskala, fra «under forventet» til «utmerket». Tjenesteuttalelsen omfatter også vurderinger knyttet til flere underområder, blant annet ansvarlighet, samarbeidsevne og selvstendighet. Resultatet av disse vurderingene var ikke lagret i Forsvaret registre på en måte som gjorde det mulig å benytte dem i analysen.

Boks 3.1 Gjennomføring av førstegangstjenesten

Gjennom flere år har forskere ved FFI gjennomført feltarbeid blant de som er inne til førstegangstjeneste. En studie blant menige på Madla viste at de fleste av informantene var motivert for å gjøre en god førstegangstjeneste, også de som hadde oppgitt at de ikke ønsket tjeneste på egenerklæringen og sesjon (Hellum, 2020).¹⁶ Man kan selvfølgelig ikke generalisere ut fra en slik studie som henvendte seg til et begrenset antall respondenter, men studien pekte på at mange av ungdommene sa at når de først var plukket ut til å avtjene førstegangstjenesten, ville de gjøre det så bra de kunne. De var imidlertid ikke motivert for videre tjeneste i Forsvaret. De holdt fast ved sin plan om sivil utdanning, og Hellum konkluderte med at det virket som det skulle mye til for at denne gruppen skulle endre mening.

Køber, Hellum og Hanson (2019) studerte rekruttering til videre tjeneste i Forsvaret blant vernepliktige med gjennomført førstegangstjeneste. De som gjennomfører førstegangstjenesten, er allerede i utgangspunktet en selektert gruppe med høyt motiverte og godt kvalifiserte kvinner og menn. Likevel viste det seg at de som i egenerklæringen hadde angitt interesse for tjeneste i utenlandsoperasjoner eller utdanning i Forsvaret, hadde en økt sannsynlighet for å bli rekruttert til videre tjeneste. Analysen omfattet årskullene 1992–1996. Videre viste studien at selve førstegangstjenesten var et viktig grunnlag for seleksjon til videre tjeneste, men at den også kunne benyttes mer effektivt, blant annet for rekruttering på tvers av forsvarsgrener. Studien pekte også på forskjeller mellom de som ble rekruttert videre som befal og offiserer på den ene siden, og de som ble rekruttert som tilsatte uten befalsutdanning på den andre siden. Ny militær ordning og utdanningsreformen har ført til vesentlige endringer i måten Forsvaret selekterer personell på, for senere årskull.

De aller fleste menige i førstegangstjeneste har selv ønsket tjeneste. Rundt 85 prosent av mennene og 75 prosent av kvinnene har i egenerklæringen oppgitt at de ønsker tjeneste (Køber, 2020b). Godt under 10 prosent er registrert som umotiverte for tjeneste på sesjon, men andelen er noe økende og høyere blant kvinner enn blant menn.

Vel så viktig som hvem som rekrutteres til videre tjeneste i Forsvaret, er hvem som blir værende i Forsvaret over tid, enten i produksjons- eller styrkestrukturen. Ingen av de nevnte analysene har sett på dette.

¹⁶ Denne studien omfattet to feltopphold høsten 2019 på KNM Harald Haarfagre på Madla leir (Hellum, 2020). Det ble gjennomført 64 semistrukturerte intervjuer med rekrutter og befal fra Sjøforsvaret.

Boks 3.2 Motivasjon for videre tjeneste i Forsvaret etter førstegangstjenesten

Brigadeundersøkelsen (Hanson mfl., 2016)

Mange faktorer spiller inn for at menige skal bli rekruttert til videre tjeneste i Forsvaret – absolutte krav til videre tjeneste, formelle og uformelle seleksjonskriterier, tilgjengelige stillinger, men også soldatens motivasjon.

I perioden 2014–2015 gjennomførte FFI en større studie blant de som var inne til førstegangstjeneste i Brigade Nord (Hanson mfl., 2016). Her fulgte man to sommerkontingenter gjennom det året de var inne til tjeneste. Det ble blant annet gjennomført spørreundersøkelser på tre tidspunkter i tjenesteløpet – på innrykksdagen, etter to og ni måneders tjeneste. Undersøkelsen kartla en rekke forhold som kan påvirke motivasjonen for å fortsette i Forsvaret etter endt førstegangstjeneste, som ikke registreres i sesjonsdata.

Undersøkelsen viste at ved innrykk var det mange som ikke hadde bestemt seg for om de ønsket videre tjeneste – litt over halvparten endret ikke eller endret i svært liten grad sitt ønske om videre tjeneste i løpet av året i førstegangstjeneste. Undersøkelsen avdekket at høy trivsel (indre motivasjon) var korrelert med sannsynligheten for å fortsette i Forsvaret etter endt førstegangstjeneste. På den andre siden viste undersøkelsen at soldater som oppga at de var opptatt av hvor mye de fikk utbetalt i tjenestetillegg (ytre motivasjon), vurderte det som mindre sannsynlig at de ville fortsette etter endt førstegangstjeneste. Det gjaldt også soldater som hadde planer om sivil utdanning på innrykksstidspunktet.

Feltstudier (Hellum, 2018 & 2020)

Gjennom flere studier har Hellum funnet at samhold, trivsel og lagfølelse oppleves som motiverende elementer i førstegangstjenesten (Hellum, 2018; Hellum, 2020). Hun har pekt på at sammen med anerkjennelse fra ledere og mestringsfølelse, kan dette påvirke hvorvidt den enkelte ønsket å fortsette en karriere i Forsvaret. I motsatt retning trakk alle små irritasjonsmomenter som ga et negativt inntrykk av Forsvaret som organisasjon og påvirket flere til å endre mening om å ønske å være i militæret (Hellum, 2018).

Studien til Hellum fra 2020 viste at de menige hadde lite eller ingen kunnskap om hva videre deltagelse i Heimevernet eller reserven innebar (Hellum, 2020).

Vernepliktsundersøkelsen (Forsvaret, 2020)

Forsvaret kartlegger også interessen for videre tjeneste blant de menige gjennom den årlige vernepliktsundersøkelsen. I 2020 svarte én av tre at det var sannsynlig at de kom til å søke videre tjeneste eller utdanning i Forsvaret etter endt førstegangstjeneste (Forsvaret, 2020). Det var større sannsynlighet for at gutter ønsket å søke videre tjeneste eller utdanning enn jenter.

3.2 Oppsummering av funn fra tidligere forskning

Motivasjon og interesse oppgitt på egenerklæringen og gjennomføring av førstegangstjenesten:

- Menn som hadde oppgitt i egenerklæringen eller på sesjon at de ikke ønsket tjeneste, hadde en økt sannsynlighet for å falle fra i løpet av tjenesten (Køber, 2015). Denne analysen er kun gjort for menn, og før innføringen av allmenn verneplikt. Vi vil i kapittel 4.1 gjøre tilsvarende analyser for både menn og kvinner for årskullene som har hatt allmenn verneplikt.
- Ønske om tjeneste på egenerklæringsskjemaet hadde ikke noen sammenheng med resultatet på tjenesteuttalelsen blant dem som fullførte førstegangstjenesten (Køber mfl., 2017).
- Generelt var det en sterk statistisk samvariasjon mellom om man ønsket tjeneste og om man mente man passet til det (Køber, 2016). Det gjaldt for både kvinner og menn i 1997-kullet.

Motivasjon og interesse oppgitt på egenerklæringen og videre karriere i Forsvaret etter førstegangstjenesten:

- De som svarte positivt på spørsmål som kartla mer spesifikk motivasjon og interesse for Forsvaret på egenerklæringsskjemaet, ble i større grad rekruttert til videre tjeneste (Køber og Hanson, 2018; Køber mfl., 2019). Vi vet foreløpig ikke om det har betydning for hvor lenge de blir i Forsvaret. Her trenger vi en lengre tidsserie.

Motivasjon og interesse oppgitt på egenerklæringen og disponering i styrkestrukturen etter endt førstegangstjeneste:

- Vi har ikke tidligere gjennomført noen kvantitative analyser som ser på sammenhengen mellom ønske om tjeneste på egenerklæringsskjemaet og disponering i styrkestrukturen. Vi vil i kapittel 4.2 gjennomføre denne type analyser.

4 Betydningen av ønske om tjeneste

4.1 Ønske om tjeneste og fullført førstegangstjeneste

Tidligere har vi undersøkt hvor stor andel av 17-åringene som oppga på egenerklæringen at de ønsket å gjennomføre tjeneste i Forsvaret, se figur 3.1. Disse analysene inkluderte kullene opp til og med 2002-kullet. I ettertid har også 2003-kullet fylt ut egenerklæringen. For disse var det henholdsvis 23 prosent av kvinnene og 41 prosent av mennene som oppga at de ønsket tjeneste i

Forsvaret. Andelen kvinner som ønsker tjeneste har vært svært stabil de siste årene. For menn har andelen som ønsker tjeneste gått noe ned.

I seleksjonsprosessen er det viktig å identifisere personer som har stor sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. Tidligere analyser viste at ønske om tjeneste i Forsvaret har betydning for denne sannsynligheten, men disse analysene var kun gjort på menn før innføringen av allmenn verneplikt (Køber, 2015).

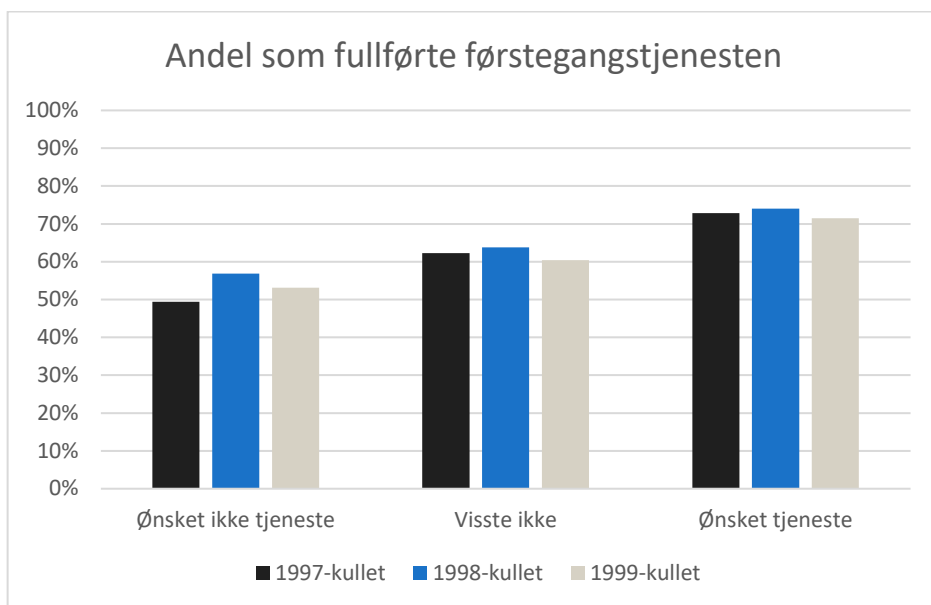
I dette kapittelet vil vi undersøke hvor mange som fullførte førstegangstjenesten blant de som oppga at de henholdsvis ikke ønsket tjeneste, var usikre på om de ønsket tjeneste og ønsket tjeneste på egenerklæringen for 1997-kullet, 1998-kullet og 1999-kullet. For senere kull har vi ikke fullstendig datamateriale om fullført førstegangstjeneste.

Vi velger å se på fullført førstegangstjeneste blant de som ble direkte fordelt på sesjon. Dette vil ikke inkludere absolutt alle i et kull som ble selektert inn til førstegangstjeneste, men det vil inkludere de aller fleste.

Noen av de som ble direkte fordelt på sesjon møtte ikke til førstegangstjenesten. I denne analysen velger vi å definere det slik at disse ikke har fullført tjenesten. Vi anser det som nyttig å undersøke hvor mange av de direkte fordelte som fullfører førstegangstjenesten, siden det er nettopp på sesjonen at de aller fleste beslutningene om seleksjon blir tatt.

I datasettet vi har fått fra FPVS, er det markert hvem som fullførte førstegangstjenesten. I tillegg er antall tjenstedager en variabel i datasettet. For å sikre oss mot feilføringer i datasettet, valgte vi at antall tjenstedager måtte være større eller lik 300 for at en person faktisk skulle markeres som å ha fullført førstegangstjenesten. I samarbeid med FPVS kom vi frem til at dette ville gi det mest riktige utvalget av personer som har fullført førstegangstjenesten, basert på dataene vi har tilgjengelig.

Figur 4.1 viser hvor mange av de direkte fordelte som fullførte førstegangstjenesten blant de som henholdsvis ikke ønsket tjeneste, ikke visste om de ønsket tjeneste og ønsket tjeneste i Forsvaret på egenerklæringen i de aktuelle kullene. For alle årskullene fullførte rett i overkant av 70 prosent av de som ønsket tjeneste på egenerklæringen. Blant de som var usikre på egenerklæringen, fullførte rundt 60 prosent. Blant de som ikke ønsket tjeneste, fullførte omtrent 50 prosent. I tillegg til at en fullføringsgrad på 50 prosent er lavt i seg selv, er også forskjellen på 20 prosentpoeng opp til de som ønsket tjeneste svært stor. Disse tallene viser at ønske om tjeneste på egenerklæringen hadde veldig stor betydning for hvorvidt en person fullførte førstegangstjenesten.

Figur 4.1 Andelen direkte fordelte kvinner og menn i 1997–1999-kullene som fullførte førstegangstjenesten, blant de som henholdsvis ikke ønsket tjeneste, ikke visste om de ønsket tjeneste og ønsket tjeneste på egenerklæringen.

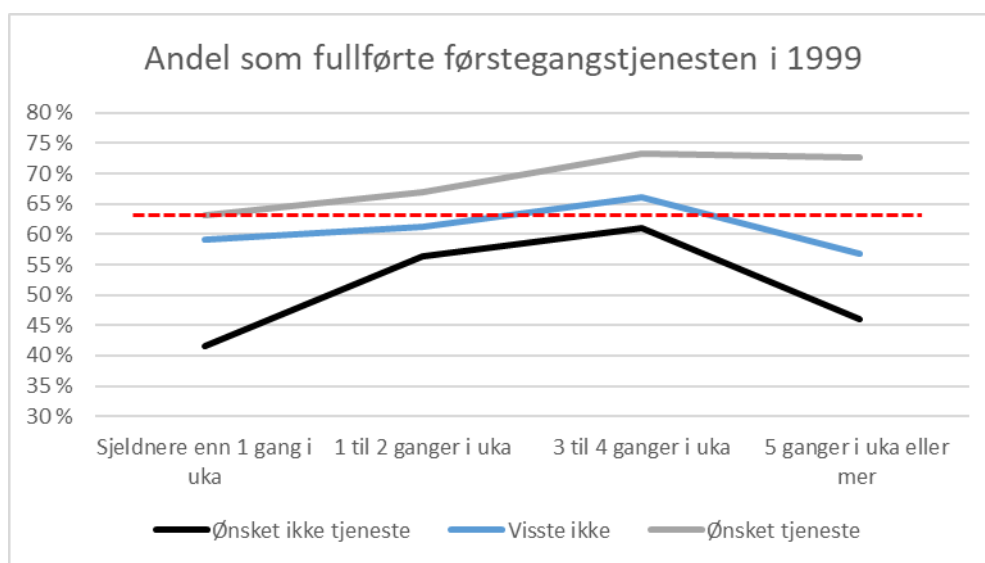
Det var forskjell på fullføringsgraden til kvinner og menn, særlig blant de som ikke ønsket tjeneste på egenerklæringen. Tabell 4.1 viser andelen kvinner og menn som fullførte blant de som ikke ønsket tjeneste, de som ikke visste om de ønsket tjeneste og de som ønsket tjeneste for 1997–1999-kullene. Blant de som ønsket tjeneste var fullføringsgraden svært lik for kvinner og menn. Blant de usikre var det noe større fullføringsgrad blant kvinnene, og blant de som ikke ønsket tjeneste var det betydelig større fullføringsgrad blant kvinnene. Forskjellen mellom kjønnene blant de som ikke ønsket tjeneste var henholdsvis 11 prosentpoeng, 17 prosentpoeng og 10 prosentpoeng i de tre kullene.

Tabell 4.1 Andelen av de direkte fordelte kvinnene og mennene som fullførte førstegangstjenesten, blant henholdsvis de som ikke ønsket tjeneste, de som var usikre og de som ønsket tjeneste på egenerklæringen.

Andel som fullførte førstegangstjenesten				
		Ønsket ikke tjeneste	Visste ikke	Ønsket tjeneste
1997-kullet	Kvinner	57 %	63 %	70 %
	Menn	46 %	62 %	74 %
1998-kullet	Kvinner	69 %	69 %	74 %
	Menn	52 %	60 %	74 %
1999-kullet	Kvinner	59 %	65 %	71 %
	Menn	49 %	59 %	71 %

Vi kan ikke konkludere med at kjønn alene forklarer disse forskjellene. Det kan være egenskaper ved både kvinnene og mennene som ble selektert, som bidrar til at de skiller seg fra hverandre når det kommer til fullføring. Dette har vi ikke undersøkt videre i denne rapporten.

Ønske om tjeneste vektlegges i seleksjonen. Vi ser fra fullføringstallene at det er en riktig prioritering, samt at det trolig burde vært vektlagt enda mer dersom økt fullføring er et mål. Men også andre faktorer er viktige for Forsvaret, for eksempel fysisk form. Det er derfor interessant å undersøke fullføringsgraden fordelt både på ønske om tjeneste og på hvor ofte folk trente. Figur 4.2 viser dette for 1999-kullet.

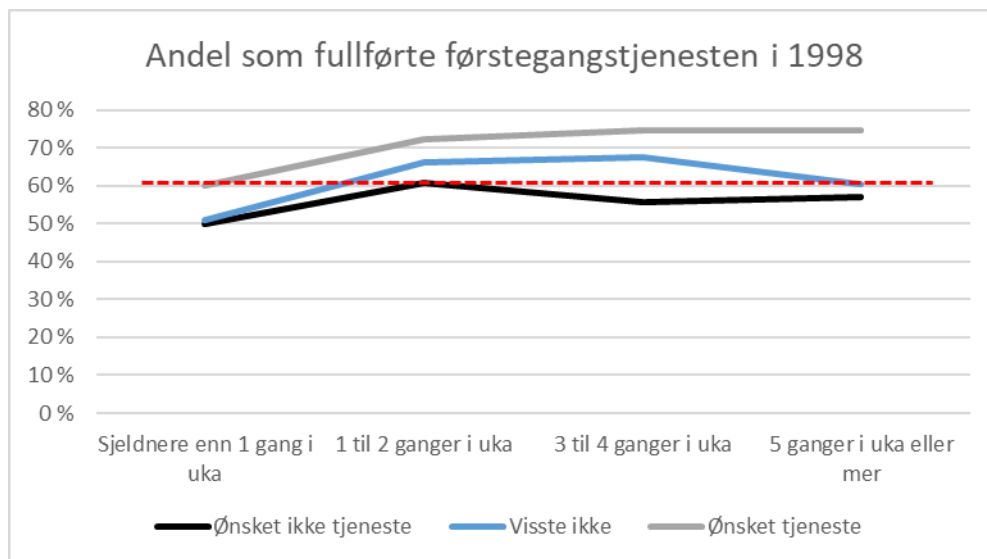

Figur 4.2 Andel som fullførte førstegangstjenesten i 1999-kullet, fordelt på ønske om tjeneste og treningshyppighet. Den røde streken markerer andelen som fullførte blant de som ønsket tjeneste og som trente mindre enn 1 gang i uka.

Vi ser at linja for de som ønsket tjeneste (grå) ligger øverst fordi de fullførte i størst grad. Linja til de usikre (blå) ligger i midten og linja til de som ikke ønsket tjeneste (sort) ligger nederst. Den røde, vannrette linja viser fullføringsnivået til de som ønsket tjeneste og som trente sjeldnere enn 1 gang i uka. Vi ser at denne røde linja ligger over den sorte for alle verdiene. Det betyr at fullføringsandelen blant de som ønsket tjeneste og som trente sjeldnere enn 1 gang i uka var større enn for alle de som ikke ønsket tjeneste, selv de som trente ofte. Den ligger også høyere enn linja til de usikre, unntatt for de usikre som trente 3 til 4 ganger i uka. Dette viser at ønske om tjeneste har mye å si for fullføring av førstegangstjenesten, selv når man tar hensyn til fysisk form.

De som trente svært ofte – 5 ganger i uka eller mer – fullførte i mindre grad, men her er det viktig å nevne at det er svært få personer i den gruppa, noe som kan gi slike utslag i figuren uten at man kan konkludere ut fra det.

Figur 4.3 viser tilsvarende tall for 1998-kullet. Fullføringsgraden var her noe høyere i den usikre gruppa. Her ser vi heller ikke en dupp for de som trente 5 ganger i uka eller mer. Utover det er mønsteret det samme i de to kullene.

Figur 4.3 Andel som fullførte førstegangstjenesten i 1998-kullet, fordelt på ønske om tjeneste og treningshyppighet. Den røde streken markerer andelen som fullførte blant de som ønsket tjeneste og som trente mindre enn 1 gang i uka.

4.2 Rekruttering til styrkestrukturen

For 1998-kullet og 1999-kullet er dataserien vi fikk fra FPVS tilstrekkelig til at vi kan følge personene fra egenerklæring til styrkedisponering.

Tabell 4.2 viser antallet personer i de to årskullene som ble direkte fordelt på sesjon, fullførte førstegangstjenesten, ble styrkedisponert etter førstegangstjeneste, har blitt kalt inn til øvelse minst én gang og har unnlatt å møte til øvelse minst én gang.

Det året 1998-kullet ble kalt inn til sesjon, var det mange færre enn vanlig som ble kalt inn.¹⁷ Dette medførte at det også var betydelig færre enn normalt som ble direkte fordelt. Vi kan se dette i tabellen, der antallet direkte fordelte er mye lavere for 1998-kullet enn for 1999-kullet, som ligger på et mer normalt nivå.

¹⁷ Rundt 17 000 personer, mot normalt over 20 000 personer.

Tabell 4.2 *Overordnede tall for 1998-kullet og 1999-kullet, fra førstegangstjeneste til styrkedisponering.*

	1998	1999
Antall som startet førstegangstjeneste (direkte fordelt)	9133	11391
Antall som fullførte førstegangstjeneste	6602	7806
Antall som ble styrkedisponert	5024	6098
Antall som er innkalt til minst én øvelse	700	438
Antall som ikke har møtt på øvelse minst én gang	147	104

Vi kan undersøke om det er sammenheng mellom ønske om tjeneste på egenerklæringen og:

- sannsynligheten for å bli styrkedisponert etter førstegangstjenesten
- sannsynligheten for å bli kalt inn til øvelser
- sannsynligheten for ikke å møte på øvelse

Tabell 4.3 viser hvor stor andel av de som ble direkte fordelt på sesjon i de to årskullene, som endte med å bli styrkedisponert. Tabellen viser disse andelene fordelt på ønske om tjeneste fra egenerklæringen. Blant de som ble direkte fordelt på sesjon og som ønsket tjeneste på egenerklæringen, endte 56 prosent opp med å bli styrkedisponert i begge årskullene. Blant de som ble direkte fordelt på sesjon og som ikke ønsket tjeneste på egenerklæringen, ble henholdsvis 44 prosent og 41 prosent styrkedisponert i 1998-kullet og 1999-kullet.

Vi vet allerede at de som ønsker tjeneste i større grad fullfører førstegangstjenesten enn de som ikke ønsker tjeneste, så det er ikke overraskende at det også var flere av de som ønsket tjeneste, som endte med å bli styrkedisponert.

Videre kan vi se om det er sammenheng mellom ønske om tjeneste på egenerklæringen og sannsynligheten for at en styrkedisponert person har blitt kalt inn til øvelser. Her ser det ikke ut til at ønske om tjeneste på egenerklæringen har noen betydning, se tabell 4.4.

Tabell 4.3 *Andelen blant de som ble direkte fordelt på sesjon i 1998-kullet og 1999-kullet, som endte med å bli styrkedisponert, fordelt på ønske om tjeneste på egenerklæringen.*

	Ønsket ikke tjeneste	Visste ikke	Ønsket tjeneste
1998-kullet	44 %	48 %	56 %
1999-kullet	41 %	45 %	56 %

Tabell 4.4 *Andelen blant de styrkedisponerte som er kalt inn på minst én øvelse, fordelt på ønske om tjeneste på egenerklæringen.*

	Ønsket ikke tjeneste	Visste ikke	Ønsket tjeneste
1998-kullet	13 %	13 %	14 %
1999-kullet	7 %	7 %	7 %

Vi har også forsøkt å se om ønske om tjeneste på egenerklæringen har betydning for hvorvidt en person unnlater å møte til øvelse. I dette utvalget er imidlertid antallet som ikke ønsket tjeneste så lite at det ikke er mulig å gjøre denne analysen. Eksempelvis var det bare 5 personer i 1998-kullet som både ikke ønsket tjeneste på egenerklæringen og er blitt kalt inn til minst én øvelse. Dette kommer både av at mange av de som ikke ønsker tjeneste faller fra underveis og at det ikke er så mange av de styrkedisponerte generelt sett som er kalt inn til øvelse i disse årskullene. Ved å følge årskullene over lengre tid, kan det bli mulig å si mer om denne sannsynligheten, fordi flere da vil rekke å bli innkalt til øvelser.

4.3 Oppsummering av funn fra de nye analysene

Ønske om tjeneste oppgitt på egenerklæringen og fullføring av førstegangstjenesten:

- Blant de som ønsket tjeneste på egenerklæringen og som ble direkte fordelt på sesjon, var det rundt 70 prosent som fullførte førstegangstjenesten. Blant de usikre var det rundt 60 prosent som fullførte, og blant de som ikke ønsket tjeneste var det rundt 50 prosent som fullførte. Det var noe forskjell mellom kvinner og menn. Blant kvinnene som ikke ønsket tjeneste, var det noen flere som fullførte enn blant mennene.
- Selv blant de som ønsket tjeneste og som trente aller minst, var det flere som fullførte førstegangstjenesten enn blant de som ikke ønsket tjeneste og som trente mye eller middels mye. Det viser at ønske om tjeneste betyr mye for fullføring av tjenesten, også uavhengig av fysisk form.

Ønske om tjeneste oppgitt på egenerklæringen og sannsynligheten for å bli styrkedisponert:

- Blant de som ønsket tjeneste på egenerklæringen og som ble direkte fordelt på sesjon, var det 56 prosent som endte opp med å bli styrkedisponert. 10–15 prosentpoeng flere endte opp med å bli styrkedisponert blant disse, enn blant de som ikke ønsket tjeneste på egenerklæringen.
- Blant de som var styrkedisponert, var det ingen forskjell mellom de som ønsket tjeneste på egenerklæringen og de som ikke ønsket tjeneste, når det kom til sannsynligheten for å bli innkalt til minst én øvelse.

5 Endret vektlegging av ønske om tjeneste

Blant de som fyller ut egenerklæringskjemaet, er det en del som blir tatt inn til sesjon fordi de har utdanning som er viktig for Forsvaret eller fordi de bor på steder som er geografisk viktige for Forsvaret. Det er også en del som ikke er aktuelle for førstegangstjeneste, for eksempel av helsemessige årsaker. Blant de som gjenstår utover disse gruppene, må Forsvaret vurdere hvem det er mest hensiktsmessig at de kaller inn til sesjon. I dag velges disse ut ved at svarene på de ulike spørsmålene i egenerklæringen gir ulik score. De personene som har høyest score til sammen, tas inn til sesjon.

Vi vet fra analysene i kapittel 3 og 4 at ønske om tjeneste på egenerklæringen har stor betydning for en persons sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten (se oppsummering i tabell 5.1). Dette kan være et argument for at spørsmålet om ønske om tjeneste bør vektlegges mer enn i dag, når det kommer til hvem som skal tas inn til sesjon. I denne sammenhengen kan det være nyttig å undersøke hvilken betydning en slik økt vektlegging av dette spørsmålet vil ha for sammensetningen av de menneskene som selekteres.

I tabell 5.1 har vi summert opp de spørsmålene som brukes eller har vært brukt i egenerklæringskjemaet for å kartlegge ønske om tjeneste og interesse for Forsvaret, og som forskningen viser at har betydning for fullføring av førstegangstjenesten eller videre utdanning og karriere i Forsvaret (se kapittel 3 og 4).

Tabell 5.1 En oppsummering av vår forskning om sammenhengene mellom motivasjon og interesse for Forsvaret målt på egenerklæringskjemaet og gjennomføring av førstegangstjenesten og videre karriere og utdanning i Forsvaret.

Spørsmål fra egenerklæringen som måler ønske om tjeneste og interesse for Forsvaret	Forskning viser
«Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret».	<ul style="list-style-type: none"> • Positivt svar øker sannsynligheten for å fullføre førstegangstjenesten både for kvinner og menn. • Selv de som ønsker tjeneste og som trener svært lite, fullfører i større grad enn de som ikke ønsker tjeneste. • Ingen effekt på hvordan tjenesten gjennomføres (tjenesteuttalelsen). • Ikke noen vesentlig betydning for rekruttering til videre tjeneste. • De som ønsker tjeneste, blir i noe større grad styrkedisponert.
«Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret».	<ul style="list-style-type: none"> • Stor samvariasjon mellom dette spørsmålet og spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret».
«Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?» .	<ul style="list-style-type: none"> • Positivt svar øker sannsynligheten for videre karriere i Forsvaret.
«Kan du tenke deg å gjøre tjeneste i internasjonale operasjoner etter førstegangstjenesten?».	<ul style="list-style-type: none"> • Positivt svar øker sannsynligheten for videre karriere i Forsvaret.

5.1 Hvordan vektlegge ønske om tjeneste i egenerklæringen?

I dette kapittelet gjennomfører vi en analyse der vi undersøker hvordan endringer i vektleggingen av noen av spørsmålene i tabell 5.1 ville påvirket seleksjonen for ett årskull. Vi velger å gjøre analysen på 2003-kullet, som er det siste kullet vi har egenerklæringsdata for. Dette kullet fylte ut egenerklæringen i 2020.

I 2020 var grensen for inntak til sesjon på 217 poeng. Maks poengsum for spørsmålet om ønske om tjeneste var 6 poeng. I tillegg var maks poengsum på spørsmålet om egnethet («Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret») 6 poeng. Svarene på disse to spørsmålene er sterkt korrelert.

Vi vet fra tidligere forskning at de som svarte positivt på spørsmålene som kartla mer spesifikk interesse for utdanning og videre tjeneste i Forsvaret på egenerklæringsskjemaet, i større grad ble rekruttert til videre tjeneste (Køber mfl., 2019). Det gjaldt spørsmålene om hvorvidt man ønsker utdanning i Forsvaret og hvorvidt man ønsker deltagelse i internasjonale operasjoner. Spørsmålet om deltagelse i internasjonal operasjoner ble tatt ut av spørreskjemaet for noen år siden (se tabell 2.1). Spørsmålet som kartlegger ønske om videre utdanning vektlegges i dag ikke i inntaket til sesjon.

5.1.1 Caser i analysen

I denne analysen øker vi vektleggingen av spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» og sjekker hvordan dette ville påvirket hvem som ble selektert og ikke selektert til sesjon i 2020. I tillegg undersøker vi i noen av casene hvordan endret vektlegging av «Jeg tror jeg passer til tjeneste i Forsvaret» og «Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?» ville påvirket hvem som ble selektert og ikke selektert. Spørsmålene vektlegges i henhold til tabell 5.2.

Tabell 5.2 Beskrivelse av de ulike casene som testes i analysen.

Caser	Beskrivelse
Case 0	Nullalternativet, som i 2020. «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»: 6 poeng maks. ¹⁸ «Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret»: 6 poeng maks. ¹⁹
Case A.2x	Spørsmålet om ønske om tjeneste får poengene fra egnethetsspørsmålet, da disse er sterkt korrelert og det trolig ikke er nødvendig å ha med begge spørsmålene. Dette betyr i praksis at de som scorer fullt på både ønske og egnethet, får dobbel score på spørsmålet om ønske sammenlignet med i 2020 (case 0). «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»: 12 poeng maks. «Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret»: 0 poeng.

¹⁸ I inntaket i 2020 fikk respondentene følgende poengsummer på spørsmålet om hvorvidt de ønsket tjeneste: «Stemmer bra» = 6 poeng, «Stemmer ganske bra» = 6 poeng, «Vet ikke» = 5 poeng, «Stemmer ganske dårlig» = 2 poeng, «Stemmer ikke i det hele tatt» = 0 poeng.

¹⁹ Samme svaralternativer og poengsum som spørsmålet om ønske om tjeneste.

Case B	<p>Case A.2x, men i tillegg scores utdanningsspørsmålet like mye som maks score på spørsmålet om ønske om tjeneste.</p> <p>«Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»: 12 poeng maks.</p> <p>«Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret»: 0 poeng.</p> <p>«Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?»: 12 poeng hvis ja, 0 poeng hvis nei.</p>
Case A.4x	<p>Case A.2x, men med dobling av scoren for spørsmålet om ønske om tjeneste. Dette er i praksis en firedobling av scoren sammenlignet med 0-caset.</p> <p>«Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»: $12 \times 2 = 24$ poeng maks.</p> <p>«Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret»: 0 poeng.</p>
Case A.10x	<p>Case A.2x, men med femdobling av score for spørsmålet om ønske om tjeneste. Dette er i praksis en tidobling av scoren sammenlignet med 0-caset.</p> <p>«Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»: $12 \times 5 = 60$ poeng maks.</p> <p>«Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret»: 0 poeng.</p>
Case 2A.2x	<p>Samme som case A.2x, men kvinner og menn hver for seg for å opprettholde samme antall kvinner og menn som i 2020 (case 0).</p>
Case 2A.10x	<p>Samme som case A.10x, men kvinner og menn hver for seg for å opprettholde samme antall kvinner og menn som i 2020 (case 0).</p>

For hvert av casene undersøker vi verdiene på en rekke variabler for de nye som «selekteres» inn og ut sammenlignet med slik det ble selektert i 2020 (case 0). En oversikt over disse variablene finnes i tabell 5.3.

Tabell 5.3 Variabler som vi undersøker fordelingen på i de ulike casene.

Variabel / spørsmål
«Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret»
Kjønn
«Score fysisk»
«Score skole»
«Score sosial»
«Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?»

5.1.2 Resultater fra analysen

Når vi skal gjøre disse analysene, er det en del personer vi holder utenom. Det gjelder de som ble tatt inn basert på andre kriterier enn poenggrensen (for eksempel kritisk utdanning og geografi). I casene opp til case A.10x holder vi også utenfor de kvinnene som ble tatt inn med lavere score enn grensen på 217 poeng.²⁰

Antall personer som ble tatt inn basert på poenggrensen i 2020, var 18 450. Målet i casene er å finne ut hvilken poenggrense som medfører at ca. 18 450 personer blir tatt inn ved ny vektlegging av spørsmålene. Når vi har funnet ny poenggrense, «selekterer» vi inn alle personer som har denne poengsummen eller høyere. Siden det er veldig mange personer som har samme poengsum, vil det ikke alltid bli nøyaktig 18 450 personer inn i hvert case. Vi omtaler dette som «poenggrenseeffekten» i den videre teksten.

Tabell 5.4 viser hvor mange nye personer som tas inn og ut i de ulike casene, sammenlignet med i 2020 (case 0). Grunnen til at det er ulikt antall som tas inn og ut i hvert case, er poenggrenseeffekten, som nevnt over. Alternativt kunne vi valgt å ta inn nøyaktig like mange som går ut, men da måtte vi valgt ut hvem på nedre poenggrense som skulle inn og latt være å ta inn resten på denne poengsummen.

I de fleste casene ble det slik at ny nedre poengsum gjorde at det ble tatt inn flere enn 18 450 personer, ikke færre.

²⁰ I 2020 ble noen ekstra kvinner med poengsum under 217 tatt inn til sesjon, fordi antallet kvinner til sesjon skulle være større.

Tabell 5.4 Antall nye personer som «selekteres» inn og ut i de ulike casene sammenlignet med i 2020 (case 0).

	Case 0	Case A.2x	Case B	Case A.4x	Case A.10x	Case 2A.2x	Case 2A.10x
Antall personer inn totalt	18 450	18 654	18 406	18 563	18 481	18 641	18 641
Antall nye personer inn sammenlignet med i 2020 (case 0)	0	909	919	1309	1524	513	1258
Antall nye personer ut sammenlignet med i 2020 (case 0)	0	705	963	1196	1493	411	1153

Vi ser allerede i case A.2x at det er mange som går inn/ut sammenlignet med i 2020 (case 0), selv om det eneste vi har gjort her er å flytte poengene fra egnethetsspørsmålet til spørsmålet om ønske om tjeneste. Det er fordi vi i dette caset ikke har krav til å ta inn et visst antall kvinner, og derfor byttes et ganske stort antall kvinner som ikke ønsket tjeneste ut med menn som ønsket tjeneste. Disse tallene ser vi i tabell 5.5. Den samme kjønnseffekten har vi i case B, A.4x og A.10x.

Tabell 5.5 Antall kvinner og menn som går inn og ut i case A.2x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

	Kvinne	Mann
Case A.2x INN	22	887
Case A.2x UT	648	57
Differanse	-626	830

I case 2A.2x og 2A.10x velger vi imidlertid å beholde omtrent samme antall kvinner og menn som i 2020 (case 0).²¹ Det innebærer at vi i case 2A.2x og 2A.10x forsøker å ta inn ca. 8200 kvinner og ca. 10 400 menn, mens i de andre casene tar vi inn ca. 18 450 personer uavhengig av kjønn.

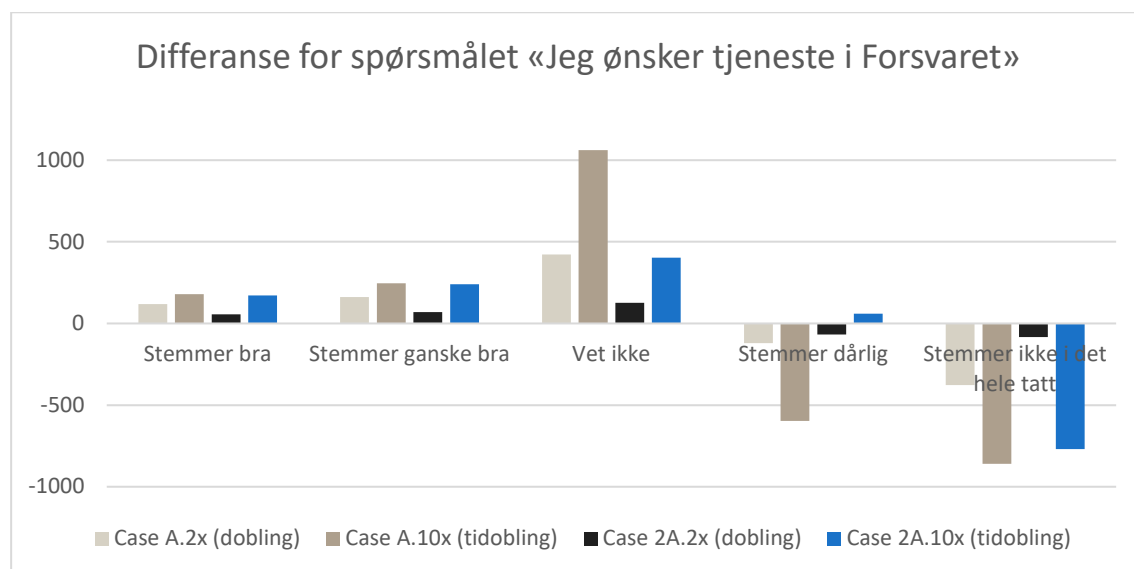
²¹ I case 2A.2x og 2A.10x inkluderer vi også de kvinnene som kom inn med lavere score enn 217 i 2020 (case 0), i analysen. Disse kan være aktuelle for å komme inn når ønske om tjeneste vektlegges annerledes og antall kvinner skal opprettholdes.

I de videre figurene velger vi å ta med resultatene for case A.2x, case A.10x, case 2A.2x og case 2A.10x.

Figur 5.1 viser hvor mange flere og færre personer som har de ulike svaralternativene på spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» i de ulike casene, sammenlignet med i 2020 (case 0). Positiv søyle betyr at det er kommet inn flere personer som valgte dette svaralternativet, mens negativ søyle betyr at det er blitt færre personer som valgte dette svaralternativet.

Vi ser at jo mer ønske om tjeneste vektlegges, jo færre som ikke ønsket tjeneste tas inn i caset. Dette gjelder særlig når kjønn ikke vektlegges. Tilsvarende tas flere som ønsket tjeneste inn, men økningen er størst i den usikre gruppa. Det er nok fordi det er der det er flest å hente, da mange av de som ønsket tjeneste allerede var tatt inn i 2020 (case 0).

Figuren viser også at det først er ved en virkelig økning i vektlegging av ønske om tjeneste (tidobling) at det blir store utslag. En dobling i vektleggingen gir ikke veldig store forskjeller.

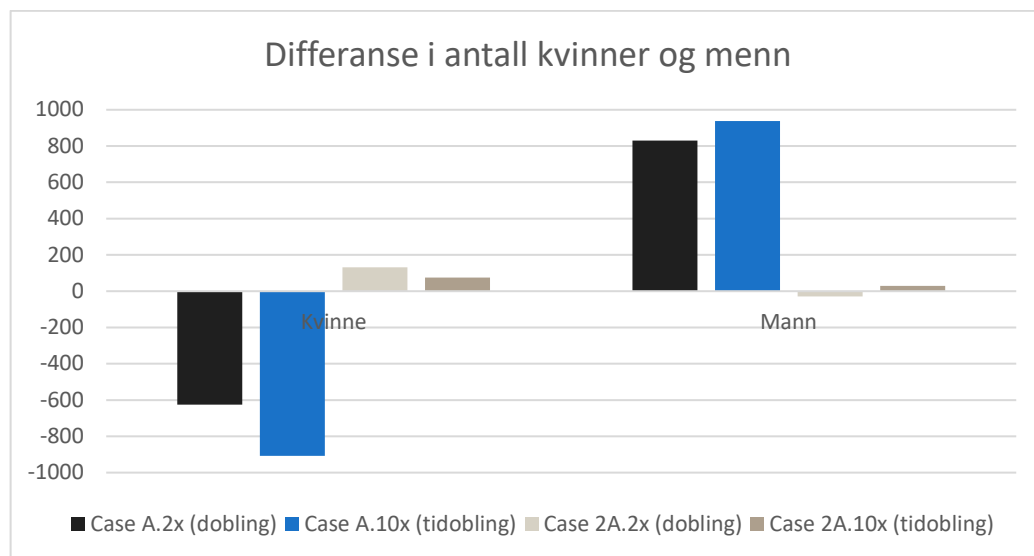

Figur 5.1 Forskjellen i antall personer som valgte de ulike svaralternativene for spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» i case A.2x, A.10x, 2A.2x og 2A.10x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

Det kan se lurt ut å bytte ut personer som ikke ønsker tjeneste med personer som ønsker tjeneste, siden vi vet at det øker antallet som fullfører tjenesten (se kapittel 4.1). Et viktig spørsmål da, er hvordan de som går inn/ut i casene fordeler seg på andre variabler.

Vi kan starte med å se på antall kvinner og menn. Figur 5.2 viser dette. Vi ser at i de casene hvor vi ikke sørger for å opprettholde antall kvinner, byttes mange kvinner ut med menn, tilsvarende det vi så i tabell 5.5. Effekten er større jo mer ønske om tjeneste vektlegges. I de to casene hvor vi opprettholder kjønnsbalansen, er det naturlig nok liten differanse sammenlignet med i 2020

(case 0). Det at det er en differanse i det hele tatt, kommer av poenggrenseeffekten som vi omtalte tidligere.

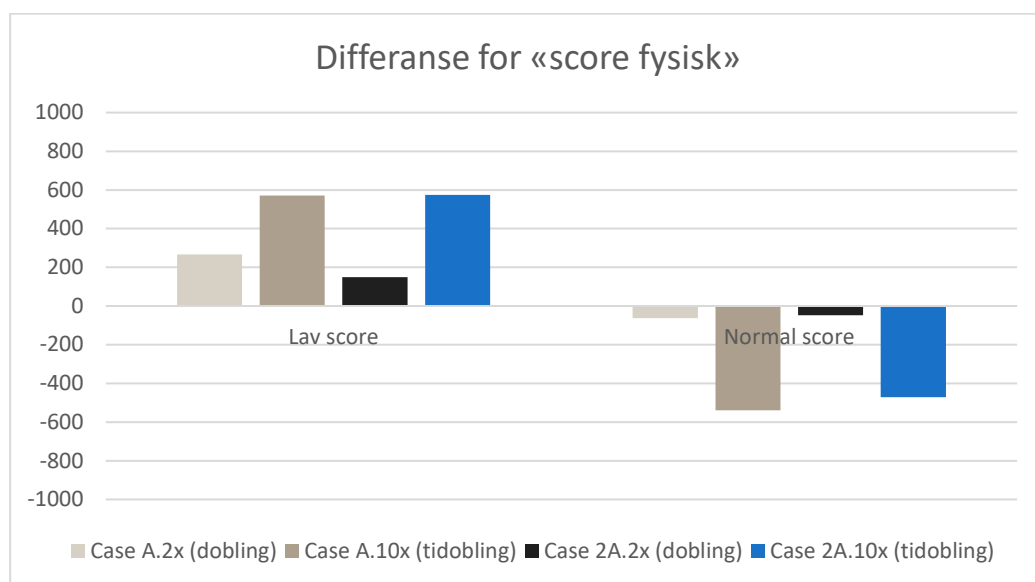
Figur 5.2 Forskjellen i antall kvinner og menn i case A.2x, A.10x, 2A.2x og 2A.10x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

Figur 5.3 viser differansen for variabelen «score fysisk». Personene, har basert på resultatene på fysiske tester, fått tildelt enten lav score eller normal score i egenerklæringen. Her ser vi at jo mer ønske om tjeneste vektlegges, jo flere med lav score kommer inn og jo flere med normal score går ut. Dette kan være uheldig med tanke på om personene gjennomfører tjenesten på en god måte eller ikke. Når det kommer til sannsynligheten for fullføring, så vi imidlertid i kapittel 3.1 at selv de med lavest fysisk form blant de som ønsker tjeneste, har større sannsynlighet for å fullføre enn de som ikke ønsker tjeneste, selv om de trener mye. Det betyr at alle casene vil medføre at flere fullfører tjenesten sammenlignet med i 2020 (case 0), selv om flere er i dårligere fysisk form i utgangspunktet.

Fysisk form er trenbart. Dersom en person som i utgangspunktet trener lite, ønsker å gjennomføre førstegangstjeneste, er det rimelig å anta at vedkommende kan ha en viss motivasjon for å bedre sin fysiske form dersom det er nødvendig for tjenesten. På den annen side må Forsvaret da bruke mer tid og ressurser på opptrening på bekostning av annen opplæring.

Boks 5.1 Studie som så på seleksjonsprosessen

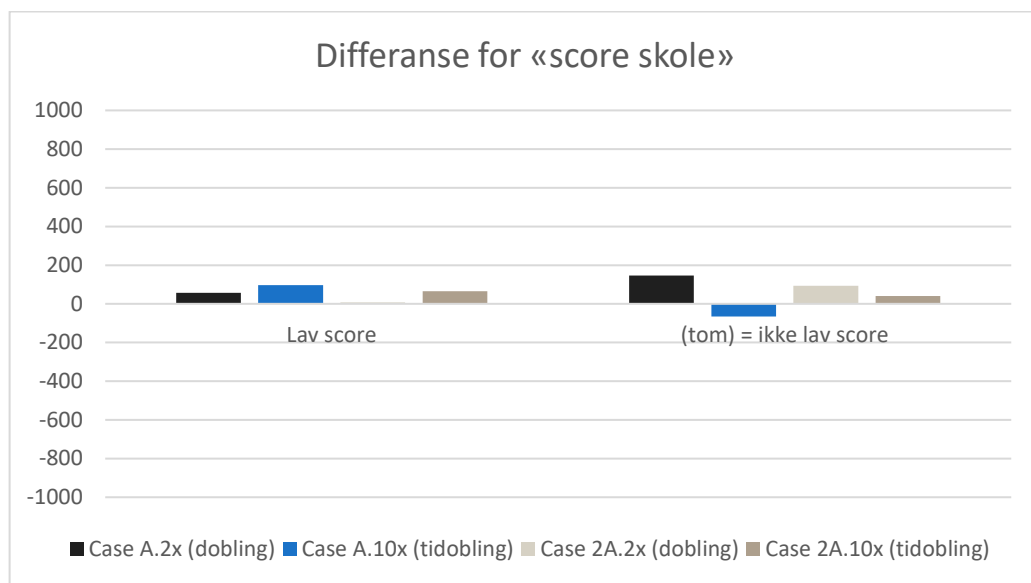
I en studie av Teien mfl. så man på seleksjonsprosessen til førstegangstjenesten (Teien mfl., 2019). Forfatterene pekte på en del områder innen seleksjonen til førstegangstjeneste som kan forbedres. Noen identifiserte svakheter var små seleksjonsmiljøer i forsvarsgrenene og manglende sporbarhet i avgjørelser og retningslinjer som lå til grunn for seleksjonen. Blant anbefalingene i studien var at personer med nyttig kompetanse bør identifiseres allerede ved egenerklæringen og at de teoretiske testene ved sesjon bør moderniseres. Et annet viktig poeng var at medisinske og fysiske krav i større grad burde kobles til arbeidet som skal utføres i tjeneste, og særlig for stillinger som var komplekse og/eller hadde en kostbar utdanning. Resultater fra sesjon viste at kvinner oppnådde en lavere medisinsk og fysisk score enn menn, og at dette la betydelige begrensninger på hvilke tjenester disse kvinnene kunne selekteres til (Køber, 2017).

Figur 5.3 Forskjellen i antall personer med ulik «score fysisk» i case A.2x, A.10x, 2A.2x og 2A.10x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

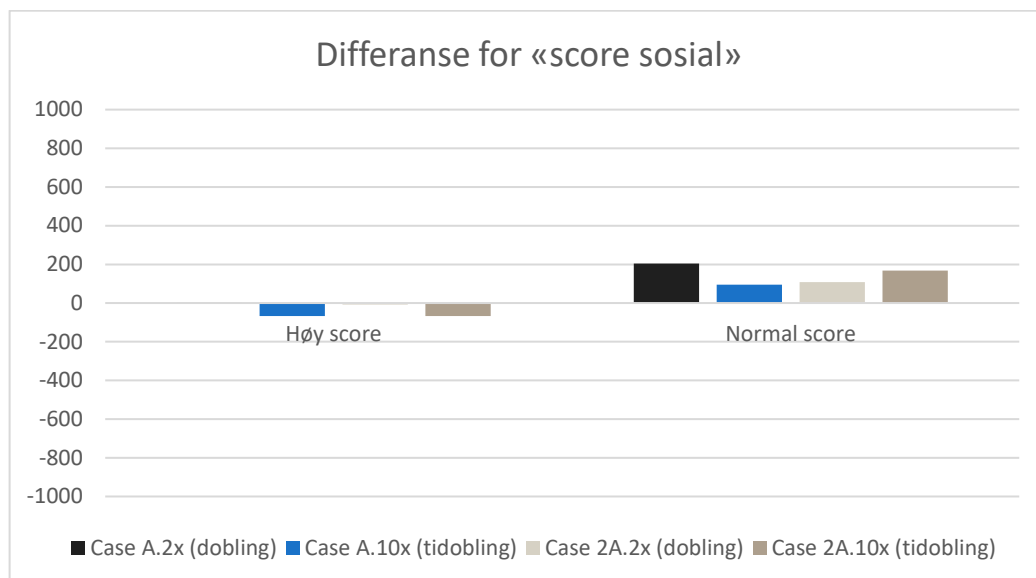
Figur 5.4 viser differansen for «score skole». Personene har fått tildelt enten en lav score eller ingen score (ikke lav score).²² Her ser vi at det i tre av casene kommer flere inn i begge kategorier. Det betyr at casene ikke har noen særlig påvirkning på hvor mange som har lav/ingen score. Personer med lav/ingen score byttes ut med andre personer med lav/ingen score. Totalt sett kommer det flere inn enn ut, på grunn av poenggrenseeffekten omtalt tidligere. Det er trolig tilfeldigheter knyttet til dette som gjør at det er forskjell på søylene og at ett av casene har negativ søyle.

²² Karakterer oppgis ikke på egenerklæringen, men hentes inn i ettertid.

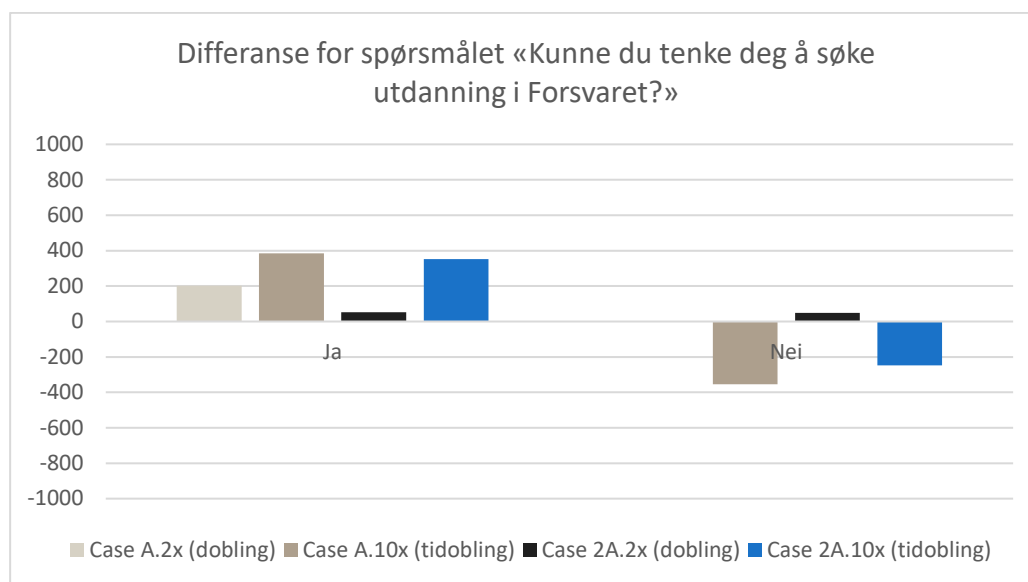
Figur 5.4 Forskjellen i antall personer med ulik «score skole» i case A.2x, A.10x, 2A.2x og 2A.10x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

Figur 5.5 viser differansen for variabelen «score sosial». Der ser vi at når ønske om tjeneste vektlegges mer, tas det inn færre med høy score og flere med normal score. De ekstra personene som tas inn på grunn av poenggrenseeffekten, ser ut til å ha normal score heller enn høy score.

Figur 5.5 Forskjellen i antall personer med ulik «score sosial» i case A.2x, A.10x, 2A.2x og 2A.10x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

Figur 5.6 viser differansen for spørsmålet «Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?». Vi vet at et ønske om utdanning i Forsvaret henger tett sammen med ønske om tjeneste, så det er ikke overraskende at det kommer flere inn som ønsker utdanning når ønske om tjeneste vektlegges mer. I case A.10x og 2A.10x får man inn nesten 400 flere personer som kunne tenke seg utdanning i Forsvaret.

Figur 5.6 Forskjellen i antall personer som valgte de ulike alternativene i spørsmålet «Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?» i case A.2x, A.10x, 2A.2x og 2A.10x, sammenlignet med i 2020 (case 0).

5.1.3 Oppsummering av analysen

Effekter på hvem som tas inn til sesjon ved økt vektlegging av ønske om tjeneste oppgitt på egenerklæringen:

- Hvis man vektlegger ønske om tjeneste mer, uten å ta hensyn til kjønn, vil mange kvinner forsvinne ut og mange menn komme inn.
- Ønske om tjeneste må vektlegges ganske mye mer sammenlignet med i dag for at det skal ha betydning.
- Når ønske om tjeneste vektlegges mer, er det «i bytte» mot fysisk form.
- Når ønske om tjeneste vektlegges mer, er det flere som ønsker utdanning i Forsvaret som kommer inn.
- «Score sosial» blir bare litt påvirket når ønske om tjeneste vektlegges mer.
- «Score skole» blir ikke påvirket når ønske om tjeneste vektlegges mer.
- Det er vanskelig å si hva som er «riktig» vektlegging av ønske om tjeneste.

6 Forslag til endringer i egenerklærings skjemaet

Vi har siden 2012 jobbet med å analysere hva ungdommer svarer på egenerklærings skjemaet. Basert på vår erfaring fra dette arbeidet har vi gjort oss noen tanker om forbedringer i skjemaet når det gjelder spørsmålene som har til hensikt å kartlegge ønske og interesse for både førstegangstjenesten og videre karriere i Forsvaret. Både hvilke spørsmål som stilles, og hvordan spørsmålene stilles, påvirker hvorvidt Forsvaret i seleksjonsprosessen identifiserer personer som har stor sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. Det er viktig at spørsmålene som brukes i et spørreskjema er godt formulert, og at de er lette å forstå (Haraldsen, 1999).²³

6.1.1 Ønske om å gjennomføre førstegangstjeneste

Vi vet fra analysene i kapittel 3 og 4 at ønske om tjeneste på egenerklæringen har stor betydning for en persons sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten (se tabell 5.1). I dag kartlegges ønske om å gjennomføre førstegangstjeneste gjennom spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret». De som ønsker tjeneste fullfører i større grad enn de som ikke ønsker. Denne sammenhengen er svært tydelig for begge kjønn, men enda tydeligere for menn. Vi anbefaler å beholde denne type spørsmål da dette predikerer godt hvem som har økt sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. Vi anbefaler imidlertid at spørsmålet endres til «Jeg ønsker å gjennomføre førstegangstjeneste» (se tabell 6.1), fordi det er førstegangstjenesten disse ungdommene potensielt skal inn til. Begrepet «tjeneste» kan for ungdommene være noe uklart i denne sammenhengen. Svaralternativene kan beholdes slik som i dag.

Spørreskjemaet inneholder i dag også spørsmålet «Jeg tror jeg passer til å gjennomføre tjeneste i Forsvaret». Vi anbefaler at dette spørsmålet tas ut fordi det er stor samvariasjon mellom svarene som oppgis på dette spørsmålet og spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» (se kapittel 3).

²³ Kunsten å lage et spørreskjema: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/69846?ts=137daf36408>

Tabell 6.1 Spørsmål i egenerklæringen som har til hensikt å kartlegge om ungdom ønsker førstegangstjenesten. Forslag til nytt spørsmål.

Spørsmål i dag	Svaralternativer i dag	Ny spørsmålsformulering	Svaralternativer (som i dag)	Hvem får spørsmålet
«Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret».	«Stemmer bra». «Stemmer ganske bra». «Vet ikke». «Stemmer dårlig». «Stemmer ikke i det hele tatt».	«Jeg ønsker å gjennomføre førstegangstjeneste».	«Stemmer bra». «Stemmer ganske bra». «Vet ikke». «Stemmer dårlig». «Stemmer ikke i det hele tatt».	Alle.

6.1.2 Hvorfor ungdommene ønsker eller ikke ønsker å gjennomføre førstegangstjeneste

I egenerklæringsskjemaet som 2003-kullet fylte ut, ble spørsmålet som kartla om ungdommene ønsket tjeneste etterfulgt av et spørsmål for å avdekke bakgrunnen for deres valg. Dette kan være nyttig styringsinformasjon for Forsvaret, spesielt siden en relativt stor andel av et årskull benytter svarkategorien «vet ikke» på spørsmålet om hvorvidt de ønsker tjeneste.²⁴ Denne type spørsmål bidrar med informasjon som gjør at man bedre avdekker bakgrunnen for denne gruppens valg, og kan dermed gjøre Forsvaret bedre rustet til å sette inn målrettede tiltak overfor denne gruppen. Vi anbefaler at denne type spørsmål beholdes, men at både spørsmålsformulering og svaralternativer justeres noe (se tabell 6.2).

Ikke alle svaralternativene til dagens spørsmål om hvorfor man *ikke* ønsker tjeneste passer så godt til spørsmålet. Flere av svaralternativene er mer et svar på hvor ungdommene har fått informasjon om Forsvaret fra, ikke hvorfor de ikke ønsker tjeneste. Det kan også være nyttig å kartlegge hvor ungdommene har fått informasjon om Forsvaret fra. Dette bør gjøres i et eget spørsmål, som bør gå til alle som svarer på egenerklæringen (se kapittel 6.1.3).

Gruppen som svarer at de ikke vet om de ønsker tjeneste i Forsvaret, får ingen oppfølgings-spørsmål. Denne gruppen representerer de som er usikre på om de ønsker å gjennomføre tjeneste. Det kan være veldig nyttig for Forsvaret å kartlegge hvorfor de er usikre. Mangler de for eksempel informasjon om hva førstegangstjeneste er, så kan Forsvaret sette inn tiltak for å nå denne gruppen bedre. Det anbefales at det stilles et oppfølgingsspørsmål til denne gruppen som kartlegger hvorfor de er usikre på om de ønsker tjeneste.

²⁴ Både blant kvinner og menn er det ca. 20 prosent som «ikke vet» om de ønsker tjeneste i Forsvaret (Køber, 2020). Dette tallet har vært ganske stabilt i senere tid.

Tabell 6.2 Spørsmål i egenerklæringen som har til hensikt å kartlegge hvorfor ungdom ønsker eller ikke ønsker førstegangstjenesten i Forsvaret. Forslag til nye spørsmål.

Spørsmål i dag	Svaralternativer i dag	Ny spørsmålsformulering	Nye svaralternativer (mulig å krysse på flere)	Hvem får spørsmålet
«Ønsker tjeneste hovedsakelig fordi...».	<p>«Jeg har familie eller venner som har tjenestegjort eller jobber i Forsvaret».</p> <p>«Jeg har allerede bestemt for en utdanning/karriere i Forsvaret».</p> <p>«Jeg har vært på foredrag om Forsvaret på videregående skole, eller utdanningsmesse».</p> <p>«Jeg har sett reklame på sosiale medier eller på kino/tv».</p> <p>«Jeg ønsker ikke å oppgi årsak».</p>	«Ønsker førstegangs-tjeneste hovedsakelig fordi...»	<p>«Jeg tror det vil være utfordrende og motiverende».</p> <p>«Mine venner ønsker førstegangstjeneste».</p> <p>«Flere i min familie anbefaler førstegangstjeneste».</p> <p>«Jeg synes det virker spennende med videre tjeneste i Forsvaret etter førstegangstjenesten».</p> <p>«Jeg er interessert i å ta utdanning i Forsvaret».</p> <p>«Jeg kunne tenke meg å delta i internasjonale operasjoner med Forsvaret».</p> <p>«Annet».</p>	De som svarer at de ønsker førstegangstjeneste.
«Ønsker ikke tjeneste hovedsakelig fordi...».	<p>«Jeg mangler informasjon».</p> <p>«Jeg har allerede bestemt meg for karrierevei utenfor Forsvaret».</p> <p>«Førstegangstjenesten fremstår som for</p>	«Ønsker ikke førstegangs-tjeneste hovedsakelig fordi...»	<p>«Jeg mangler informasjon om Forsvaret».</p> <p>«Forsvaret er ikke noe for meg».</p> <p>«Jeg har allerede bestemt meg for en karriere utenfor Forsvaret».</p>	De som svarer at de ikke ønsker førstegangstjeneste.

	<p>fysisk eller psykisk utfordrende».</p> <p>«Jeg har et dårlig inntrykk av Forsvaret».</p> <p>«Jeg ønsker ikke å oppgi årsak».</p>		<p>«Førstegangstjeneste fremstår som for fysisk krevende».</p> <p>«Førstegangstjeneste fremstår som for psykisk krevende».</p> <p>«Jeg har et dårlig inntrykk av Forsvaret».</p> <p>«Jeg ønsker ikke å oppgi årsak».</p> <p>«Annet».</p>	
		<p>«Vet ikke om jeg ønsker førstegangstjeneste hovedsakelig fordi...»</p>	<p>«Jeg mangler informasjon om Forsvaret».</p> <p>«Jeg er usikker på om Forsvaret er noe for meg».</p> <p>«Jeg tror jeg heller vil begynne å studere eller jobbe».</p> <p>«Jeg er usikker på om førstegangstjenesten blir for fysisk krevende».</p> <p>«Jeg er usikker på om førstegangstjenesten blir for psykisk krevende».</p> <p>«Jeg har et dårlig inntrykk av Forsvaret».</p> <p>«Jeg ønsker ikke å oppgi årsak».</p> <p>«Annet».</p>	<p>De som svarer at de ikke vet om de ønsker førstegangstjeneste.</p>

6.1.3 Hvor får ungdommene informasjon om Forsvaret?

I dag stilles det ingen spørsmål om hvor de unge har fått mest informasjon om Forsvaret. Det kan være nyttig for Forsvaret å vite. Vi anbefaler at alle får et slik spørsmål (se tabell 6.3).

Tabell 6.3 Forslag til nytt spørsmål i egenerklæringen for å kartlegge hvor ungdommene får informasjon om Forsvaret fra.

Nytt spørsmål	Svaralternativer	Hvem får spørsmålet
«Hvor har du fått mest informasjon om Forsvaret?».	«Jeg har familie eller venner som har tjenestegjort eller jobber i Forsvaret». «Jeg har vært på foredrag om Forsvaret på videregående skole eller utdanningsmesse». «Jeg har sett reklame på sosiale medier eller på kino/tv». «Jeg har lest på Forsvaret.no». «Jeg har ikke fått informasjon om Forsvaret». «Annet».	Alle.

6.1.4 Langsiktig interesse for Forsvaret

Forskningen viser en sammenheng mellom spørsmål som måler mer målrettet motivasjon eller interesse for videre karriere i Forsvaret, som ønske om utdanning og internasjonal tjeneste, og videre tjeneste i Forsvaret etter førstegangstjenesten (se kapittel 3; Køber, 2019). Denne type spørsmål har betydning i seleksjonen til førstegangstjenesten, spesielt nå som førstegangstjenesten blir stadig viktigere som rekrutteringsbrønn inn til Forsvaret (FD, 2015). Vi anbefaler derfor at egenerklæringskjemaet inneholder denne type spørsmål som måler mer konkret interesse for Forsvaret.

Spørsmål om hvorvidt du ønsker å tjenestegjøre i internasjonale operasjoner etter gjennomført førstegangstjeneste ble tatt ut av skjemaet for noen år siden (se tabell 2.1). Vi anbefaler at man tar inn et spørsmål som kartlegger interesse for videre tjeneste i Forsvaret, for eksempel «Jeg kunne tenke meg videre tjeneste i Forsvaret etter førstegangstjenesten» (se tabell 6.4).

I dag inneholder egenerklæringskjemaet et spørsmål om ønske om utdanning (se tabell 6.5). Vi har vist at hvordan man svarer på spørsmålet om utdanning samvarierer sterkt med positivt svar på spørsmålet om ønske om tjeneste (se kapittel 4). For inntaket til sesjon for 2003-kullet inngikk

ikke svar på utdanningsspørsmålet i poengscoren som avgjør om man tas inn til sesjon (se kapittel 5.1). Gruppen som svarer positivt på spørsmålene om utdanning og videre karriere i Forsvaret er en viktig gruppe for den videre rekrutteringen til en karriere i Forsvaret etter endt førstegangstjeneste og bør derfor tas inn til sesjon, så lenge de ellers er kvalifisert.

Tabell 6.4 Forslag til nytt spørsmål i egenerklæringen for å kartlegge hvem av ungdommene som ønsker videre karriere i Forsvaret etter førstegangstjenesten.

Nytt spørsmål	Svaralternativer	Hvem får spørsmålet
«Jeg kunne tenke meg videre tjeneste i Forsvaret etter førstegangstjenesten».	«Stemmer bra». «Stemmer ganske bra». «Vet ikke». «Stemmer dårlig». «Stemmer ikke i det hele tatt».	Alle.

Tabell 6.5 Spørsmål i egenerklæringen som har til hensikt å kartlegge utdanningsønsker i Forsvaret. Forslag til nytt spørsmål.

Spørsmål i dag	Svaralternativer i dag	Ny spørsmålsformulering	Nye svaralternativer (mulig å krysse på flere)	Hvem får spørsmålet
«Kunne du tenke deg å søke utdanning i Forsvaret?».	«Ja». «Nei». De som svarer ja, får spørsmål om spesifikk utdanning de kunne tenke seg.	«Jeg er interessert i en spesiell utdanning i Forsvaret».	«Nei». «Fagutdanning etterretning og språk». «Flygerutdanning». «Ingeniørutdanning med bachelorgrad». «Jegerutdanning». «Lederutdanning med bachelorgrad». «Lederutdanning på befalsskole». «Lærling». «Spesialstyrkeutdanning». «Teknisk fagutdanning». «Annet».	Alle.

7 Oppsummering og anbefaling

7.1 Oppsummering av de viktigste funnene

I Norge har vi i dag allmenn verneplikt. Av 60 000 personer i et årskull har Forsvaret i dag behov for at omtrent 8000 ungdommer hvert år gjennomfører førstegangstjenesten. Det er Forsvaret som

gjennom en sesjonsordning bestemmer hvem som skal gjennomføre førstegangstjenesten. Sesjonsordningen er i dag todelt. Første del er et elektronisk spørreskjema med ca. 60 spørsmål (egenerklæringsskjemaet) som alle 17-åringene fyller ut. Andre del er fysisk oppmøte på sesjon for de som selekteres videre basert på egenerklæringsskjemaet. For å sikre god operativ evne og effektiv drift av Forsvaret er det viktig at seleksjonsprosessen identifiserer personer som har stor sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. Det er også viktig for den enkelte som kalles inn og for god forvaltning av den viktige samfunnsressursen som et årskull med unge voksne er. Vi har i denne rapporten undersøkt om det å svare at man «ønsker tjeneste» på egenerklæringsskjemaet har noe å si for om man fullfører førstegangstjenesten.

Vi har sett at andelen kvinner og menn som ønsker tjeneste har vært relativt stabil de siste årene – for 2003-kullet var det 23 prosent av kvinnene og 41 prosent av mennene som oppga at de ønsket tjeneste i Forsvaret på egenerklæringsskjemaet. Blant de som fyller ut egenerklæringsskjemaet, er det en del som blir tatt inn til sesjon (til Forsvaret) fordi de har utdanning som er viktig for Forsvaret eller fordi de bor på steder som er geografisk viktige for Forsvaret. Det er også en del som ikke er aktuelle for førstegangstjeneste, for eksempel av helsemessige årsaker. Blant de som gjenstår utover disse gruppene, må Forsvaret vurdere hvem det er mest hensiktsmessig at de kaller inn til sesjon. I dag velges disse personene ut ved at svarene på de ulike spørsmålene i egenerklæringen gir ulik score. De personene som har høyest score til sammen, tas inn til sesjon.

Vi har vist at positivt svar på spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» har veldig stor betydning for hvorvidt en person fullfører førstegangstjenesten. For årskullene 1997, 1998 og 1999 fullførte rett i overkant av 70 prosent av de som oppga at de ønsket å gjennomføre tjeneste på egenerklæringen, blant de som ble direkte fordelt på sesjon. Blant de som var usikre på egenerklæringen, fullførte rundt 60 prosent. Blant de som ikke ønsket tjeneste fullførte omtrent 50 prosent.

Blant de som ønsket tjeneste var fullføringsgraden svært lik for kvinner og menn. Blant de usikre var det noe større fullføringsgrad blant kvinnene, og blant de som ikke ønsket tjeneste var det betydelig større fullføringsgrad blant kvinnene. Vi kan ikke konkludere med at kjønn alene forklarer disse forskjellene. Det kan være egenskaper ved både kvinnene og mennene som ble selektert, som bidrar til at de skiller seg fra hverandre når det kommer til fullføring.

Fysisk form er viktig i seleksjonen til førstegangstjeneste. Vi fant at selv når man tar hensyn til fysisk form, har ønske om tjeneste svært mye å si for fullføring av førstegangstjenesten. Selv blant de som ønsket tjeneste og som trente aller minst, var det flere som fullførte førstegangstjenesten enn blant de som ikke ønsket tjeneste og som trente mye eller middels mye.

De som oppga at de ønsket tjeneste på egenerklæringsskjemaet, endte i noe større grad med å bli styrkedisponert, enn de som ikke ønsket tjeneste. Blant de som var styrkedisponert, var det ingen forskjell mellom de som hadde ønsket tjeneste på egenerklæringen og de som ikke hadde ønsket det, når det kom til sannsynligheten for å bli innkalt til minst én øvelse.

Tidligere forskning har vist at de som svarte positivt på spørsmål som kartla mer spesifikk interesse for Forsvaret allerede på egenerklæringsskjemaet, i større grad ble rekruttert til videre tjeneste (Køber og Hanson, 2018; Køber mfl., 2019). Vi vet foreløpig ikke om det har betydning for hvor lenge de blir i Forsvaret.

Vi har gjennomført en analyse der vi undersøker hvordan endringer i vektleggingen av spørsmålet «Jeg ønsker tjeneste i Forsvaret» ville påvirket seleksjonen for ett årskull. Vi har sett på årskullet som er født i 2003. Disse analysene viser at hvis man vektlegger ønske om tjeneste mer, uten å ta hensyn til kjønn, vil mange kvinner forsvinne ut og mange menn komme inn. Man tar da i hovedsak inn menn som ønsker tjeneste i bytte mot kvinner som ikke ønsker tjeneste.

Men hvis det å opprettholde en gitt kjønnsbalanse er et mål i seg selv, for eksempel samme kvinneandel som for 2003-kullet, så viser analysene i denne rapporten at man må ta inn kvinner som ikke ønsker tjeneste på bekostning av menn som ønsker tjeneste. Dette vil være en avveining Forsvaret og politisk ledelse må ta. Da kan man miste menn som har høyere sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten og i tillegg har et ønske om utdanning og/eller videre karriere i Forsvaret.

Gitt dagens seleksjonssystem viser analysene at ønske om tjeneste må vektlegges ganske mye mer for at det skal ha betydning for hvem som selekteres inn til sesjon. Når ønske om tjeneste vektlegges mer, er det «i bytte» mot fysisk form. Jo mer ønske om tjeneste vektlegges, jo flere med lavere score på fysiske tester kommer inn og jo flere med høyere score går ut. Vi har sett at selv de med lavest fysisk form blant de som ønsker tjeneste, har noe større sannsynlighet for å fullføre enn de som ikke ønsker tjeneste, selv om de trener mye. Fysisk form er trenbart, og her blir det en avveining Forsvaret må ta med hensyn på tid og ressurser som skal brukes på opptrening av fysisk form versus tid og ressurser som brukes på at personer ikke fullfører førstegangstjenesten. Med økt vekt på ønske om tjeneste vil også flere som ønsker utdanning i Forsvaret tas inn til sesjon.

I analysen undersøker vi også om økt vektlegging av ønske om tjeneste påvirker «sosial score» og «skolescore» hos de som blir valgt ut til sesjon. Vi finner at dette blir påvirket i liten grad.

7.2 Anbefalinger

Vi kan konkludere med at ønske om tjeneste på egenerklæringen har stor betydning for en persons sannsynlighet for å fullføre førstegangstjenesten. Derfor bør spørsmålet om ønske om tjeneste inngå i egenerklæringsskjemaet. Vi anbefaler at formuleringen endres til «Jeg ønsker å gjennomføre førstegangstjeneste», og at det vektlegges mer i seleksjonsprosessen enn i dag. Enten ved at spørsmålet får en betydelig høyere score enn i dagens inntakssystem eller at måten det selekteres til sesjon justeres for å sikre at flest mulig av de tjenestedyktige som ønsker førstegangstjeneste og videre karriere i Forsvaret prioriteres inn til sesjon. Dette kan for eksempel gjøres ved at alle som ønsker tjeneste og/eller utdanning i Forsvaret i utgangspunktet tas inn til sesjon, så sant de er tjenestedyktige. Dersom det ikke er plass til alle som ønsker seg inn, kan de beste blant de som ønsker tjeneste selekteres basert på score på de andre spørsmålene i

egenerklæringen. Dersom det derimot er plass til flere enn de som ønsker seg inn, kan man selektere blant de usikre basert på score på de andre spørsmålene i egenerklæringen. De som ikke ønsker tjeneste bør være de siste man eventuelt tar videre til sesjon, og man selekterer da også blant dem ved å se på score på de andre spørsmålene i egenerklæringen.

Egenerklæringsskjemaet bør også inneholde spørsmål som måler mer målrettet interesse for en karriere i Forsvaret. Med ordning for militært tilsatte har førstegangstjenesten blitt viktigere som rekrutteringsbrønn for videre karriere i Forsvaret (FD, 2015). Vi anbefaler at egenerklæringsskjemaet kartlegger både om man ønsker utdanning i Forsvaret og om man ønsker videre tjeneste etter førstegangstjenesten (se kapittel 5.2.2 og 5.2.4). Det er viktig at ungdommer som svarer positivt på ønske om utdanning og/eller andre spørsmål som måler langsiktig interesse for Forsvaret, avtjener førstegangstjeneste, da disse har økt sannsynlighet for videre karriere i Forsvaret. Gitt at de ellers er kvalifisert, bør denne gruppen prioriteres inn på sesjon.

Dersom Forsvaret gjør endringer i egenerklæringsskjemaet og metode for seleksjon til sesjon, er det viktig å kartlegge hvilken effekt dette eventuelt har når det kommer til for eksempel fullføringsandel og prestasjon i tjeneste.

7.3 Videre forskning

Førstegangstjenesten blir stadig viktigere som rekrutteringsbrønn inn til Forsvaret (FD, 2015). Kunnskap om hvem som rekrutteres til videre tjeneste i Forsvaret, er avgjørende for at Forsvaret på best mulig måte skal kunne benytte seg av den unike rekrutteringsbrønnen som førstegangstjenesten utgjør. Vi har sett i kapittel 3 at de som svarte positivt på spørsmål som kartla mer spesifikk motivasjon og interesse for Forsvaret på egenerklæringsskjemaet, i større grad ble rekruttert til videre tjeneste (Køber og Hanson, 2018; Køber mfl., 2019). Vi vet foreløpig ikke om det har betydning for hvor lenge de blir i Forsvaret, men det vil vi undersøke videre i FFI-prosjektet «Personellstudier». Her vil vi fortsette å følge årskullene født 1992–1996 for å se hvor mange av de som ble rekruttert videre fra førstegangstjenesten, som fremdeles er ansatt i Forsvaret, og hvem som har falt fra.²⁵

En stor andel av de som gjennomfører førstegangstjenesten utdannes til å bekle en plass i styrkestrukturen. De styrkedisponerte skal trenes og øves jevnlig. Vi hadde et ønske om å se om det er en sammenheng mellom ønske om tjeneste på egenerklæringen og sannsynligheten for at en styrkedisponert person møter til de øvelsene han eller hun blir kalt inn til. Det kreves en relativt lang tidsserie for at man skal kunne følge personene fra egenerklæringen til øvelser i styrkestrukturen. Fordi antall personer i hvert årskull som både er styrkedisponert og i sin tid svarte at de ikke ønsket tjeneste på egenerklæringen, er lavt, bør man også studere flere årskull i denne analysen for å få stort nok datamateriale til å konkludere.

²⁵ Studien har planlagt oppstart medio 2023.

Referanser

Fauske, Maria Fleischer (2011). «Jeg vil inn i Forsvaret – hvem er jeg?» – en kvantitativ studie. FFI-rapport 2011/01204.

Fauske, Maria Fleischer (2012). Analyse av data fra Sesjon del 1 i 2011, FFI-rapport 2012/00706.

Forsvarsdepartementet (2014). Prop. 122 L (2013–2014). Endringer i vernepliktsloven og heimevernloven (allmenn verneplikt – verneplikt for kvinner).

Forsvarsdepartement (2015). Prop. 111 LS (2014–2015). Ordningen for militært tilsatte og endringer i forsvarspersonelloven m.m. (militærordningen).

Hanson, Torbjørn, Frank Brundtland Steder og Sverre Kvalvik (2016). Hva motiverer til tjeneste i Forsvaret? – en innledende kvantitativ analyse av holdninger og adferd i Brigade Nord. FFI-rapport 16/01012.

Haraldsen, Gustav (1999). Spørreskjemametodikk etter kokebokmetoden. Ad Notam Gyldendal.

Hellum, Nina (2020). «Motivasjon er ferskvare» – en feltstudie på forventninger og motivasjon for tjeneste blant rekrutter på KNM Harald Haarfagre. FFI-rapport 20/02085.

Hellum, Nina (2018). «Faen, jeg skulle blitt grenader, vært litt Johnny Enkeltmann før jeg tok det videre» – motivasjonsfaktorer, rekruttering, seleksjon og bibeholdelse av grenaderer og befal i Hæren. FFI-rapport 18/02189.

Køber, Petter Kristian (2020a). Motivasjon for førstegangstjeneste – en kvantitativ analyse av sesjonsdata 2009–2019. FFI-notat 20/01634.

Køber, Petter Kristian (2020b). Hvem er de menige? – en kvantitativ analyse av vernepliktsdata 2014–2020. FFI-rapport 20/02754.

Køber, Petter Kristian (2017). Friskere, raskere, sterkere? – en kvantitativ analyse av medisinske og fysiske krav til førstegangstjeneste. FFI-rapport 17/01691.

Køber, Petter Kristian (2016). Fra sesjonsplikt til verneplikt for kvinner – motivasjon og seleksjon på sesjon del 1 for årskullene 1992–1997. FFI-rapport 16/00014.

Køber, Petter Kristian (2015). Velger Forsvaret de rette ungdommene? – analyse av seleksjon, gjennomføring og frafall i førstegangstjeneste 2010–2014. FFI-rapport 2014/02174.

Køber, Petter Kristian, Nina Hellum og Torbjørn Hanson (2019). Førstegangstjenesten som rekrutteringsbrønn for videre karriere i Forsvaret – en tverrfaglig studie. FFI-rapport 19/01788.

Køber, Petter Kristian, Ole Christian Lang-Ree, Kari Vangsgreven Stubberud og Monica Martinussen (2017). Predicting Basic Military for Conscripts in the Norwegian Armed Forces. *Military Psychology* 29 (6), 560–569. <http://dx.doi.org/10.1037/mil0000192>.

Køber, Petter Kristian og Kari Røren Strand (2013). Første møte med Forsvaret – en kvantitativ analyse av data fra sesjon i 2012. FFI-rapport 2013/01850.

Teien, Hilde, Anders Aandstad, Kristine Gulliksrud, Jan Ivar Kåsin, Petter Køber, Finn Arne Lereggen, Nina Rones, Terje Sagen, Gaute Gjein, Stein Garang, Grete Thorsby, Ole Christian Lang-Ree, Christoffer Eriksen og Øyvind Voie (2019). Selektres de riktige personene til dagens Forsvar? – beskrivelse av dagens seleksjonsordning til førstegangstjenesten. FFI-rapport 19/01738.

Om FFI

Forsvarets forskningsinstitutt ble etablert 11. april 1946. Instituttet er organisert som et forvaltningsorgan, med særskilte fullmakter underlagt Forsvarsdepartementet.

FFIs formål

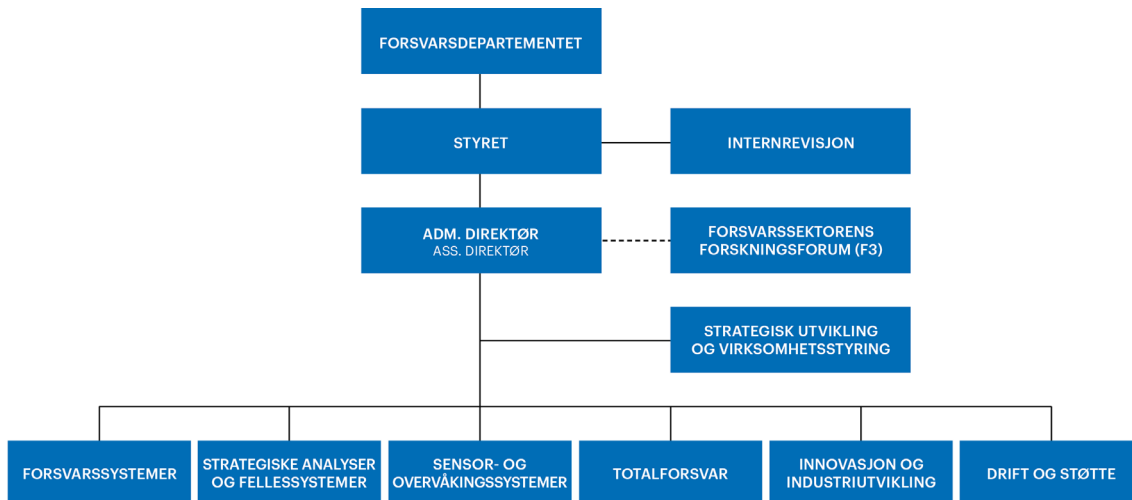
Forsvarets forskningsinstitutt er Forsvarets sentrale forskningsinstitusjon og har som formål å drive forskning og utvikling for Forsvarets behov. Videre er FFI rådgiver overfor Forsvarets strategiske ledelse. Spesielt skal instituttet følge opp trekk ved vitenskapelig og militærteknisk utvikling som kan påvirke forutsetningene for sikkerhetspolitikken eller forsvarsplanleggingen.

FFIs visjon

FFI gjør kunnskap og ideer til et effektivt forsvar.

FFIs verdier

Skapende, drivende, vidsynt og ansvarlig.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)
Postboks 25
2027 Kjeller

Besøksadresse:
Kjeller: Instituttveien 20, Kjeller
Horten: Nedre vei 16, Karljohansvern, Horten

Telefon: 91 50 30 03
E-post: post@ffi.no
ffi.no

Norwegian Defence Research Establishment (FFI)
PO box 25
NO-2027 Kjeller
NORWAY

Visitor address:
Kjeller: Instituttveien 20, Kjeller
Horten: Nedre vei 16, Karljohansvern, Horten

Telephone: +47 91 50 30 03
E-mail: post@ffi.no
ffi.no/en